

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/I/2021/36100139014457092

Faktory ovplyvňujúce ziskovosť bankového sektora na Slovensku

Diplomová práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Faktory ovplyvňujúce ziskovosť bankového sektora na Slovensku
Diplomová práca

Študijný program: Daňovníctvo a daňové poradenstvo

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra financií

Vedúci záverečnej práce: Ing. Jana Kušnírová PhD.

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že diplomovú prácu som vypracoval samostatne a s použitím literatúry uvedenej v zozname použitej literatúry.

V Bratislave, dňa 16.05.2021

.....
Marek Podmanický

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcel poďakovať za rady, pripomienky a návrhy, mojej školiteľke Ing. Jane Kušnírovej PhD., ktorá mi pomáhala pri vypracovaní diplomovej práce.

ABSTRAKT

PODMANICKÝ, Marek: Faktory ovplyvňujúce ziskovosť bankového sektora na Slovensku. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Jana Kušnírová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2021, počet strán: 68.

Cieľom diplomovej práce je identifikovať a kvantifikovať faktory ovplyvňujúce ziskovosť bankového sektora na Slovensku. V rámci zamerania na slovenský bankový sektor je cieľom poukázať z našich finančných analýz hospodárenia vybraných komerčných bánk na vývoj ziskovosti v slovenskom bankovom sektore a následne určiť faktory ovplyvňujúce výšku zisku komerčných bánk. Práca je rozdelená na 3 kapitoly, obsahuje 2 obrázky, 6 tabuliek a 19 grafov. V prvej kapitole sa nachádzajú teoretické poznatky z oblasti bankovníctva a vymedzenie bankovej sústavy na Slovensku. Druhá kapitola obsahuje cieľ, ktorý je rozdelený na parciálne ciele a postupy a metódy, ktoré sme využili na dosiahnutie jednotlivých cieľov tejto práce. Tretia kapitola obsahuje zdanenie vybraných komerčných bánk v Slovenskej republike, pričom sa tu uskutočňujú finančné analýzy hospodárenia vybraných komerčných bánk. V rámci týchto analýz sme sa zamerali na vývoj ziskov komerčných bánk v sledovanom období, ale aj na výšku ich výnosov a nákladov a hodnotu celkových aktív. Ďalšou časťou tejto kapitoly bolo určenie faktorov ovplyvňujúcich výšku ziskov komerčných bánk na Slovensku, pričom sme tu sa kladie dôraz na zavedenie novej meny euro, finančnú a hospodársku krízu, makroekonomickú situáciu krajiny, daňové a odvodové zaťaženie bánk (v ktorom popisujeme daň z príjmov PO a osobitný odvod vybraných finančných inštitúcií), základné úrokové sadzby ECB a napokon na poskytovanie úverov. Na základe zistených skutočností sú následne identifikované výhody a nevýhody podnikania v slovenskom bankovom sektore.

Kľúčové slová:

daň z príjmov právnických osôb, bankový sektor, bankový systém, zdaňovanie komerčných bánk, ziskovosť, bankový odvod na Slovensku

ABSTRACT

PODMANICKÝ, Marek: Factors influencing the profitability of the banking sector in Slovakia. - University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance. - Thesis supervisor: Ing. Jana Kusnirova, PhD. - Bratislava: NHF EU, 2021, number of pages: 68.

The aim of the diploma thesis is to identify and quantify the factors influencing the profitability of the banking sector in Slovakia. As part of the focus on the Slovak banking sector, the aim is to point out the development of profitability in the Slovak banking sector from our financial analyzes of the management of selected commercial banks and subsequently to determine the factors influencing the profit of commercial banks. The work is divided into 3 chapters, contains 2 pictures, 6 tables and 19 graphs. The first chapter contains theoretical knowledge in the field of banking and the definition of the banking system in Slovakia. The second chapter contains a goal, which is divided into partial goals and procedures and methods that we used to achieve the individual goals of this work. The third chapter contains the taxation of selected commercial banks in the Slovak Republic, where financial analyzes of the management of selected commercial banks are performed. Within these analyzes, we focused on the development of profits of commercial banks in the period under review, but also on the amount of their revenues and costs and the value of total assets. Another part of this chapter was to determine the factors affecting the profits of commercial banks in Slovakia, with emphasis on the introduction of the new euro, the financial and economic crisis, the country's macroeconomic situation, tax and levy burden of banks. special levy on selected financial institutions), key ECB interest rates and finally on lending. Based on the findings, the advantages and disadvantages of doing business in the Slovak banking sector are subsequently identified.

Keywords:

corporate income tax, banking sector, banking system, taxation of commercial banks, profitability, bank levy in Slovakia

Obsah

Úvod	10
Bankový systém.....	11
Ekonomická činnosť banky	13
Mimobilančné operácie bánk	16
Výkaz ziskov a strát.....	17
Banková sústava na Slovensku.....	18
Národná banka Slovenska	18
Komerčné banky.....	19
Cieľ, metodika a metódy práce.....	28
Metodika práce	29
Zdanenie vybraných bánk v Slovenskej republike	30
Finančná analýza hospodárenia vo VÚB, a.s.	30
Finančná analýza hospodárenia v Poštovej Banke, a.s.....	36
Finančná analýza hospodárenia v OTP Banka Slovensko, a.s	42
Faktory ovplyvňujúce ziskovosť bánk na Slovensku	48
Zavedenie novej meny euro.....	48
Finančná a hospodárska kríza.....	49
Makroekonomická situácia.....	51
Daňové a odvodové zaťaženie bánk	52
Daňové zaťaženie bánk	52
Osobitný odvod vybraných finančných inštitúcií.....	53
Základná úroková sadzba ECB	56
Poskytovanie úverov	57
Diskusia a Záver	60
Zoznam použitej literatúry	64

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 - Základná organizačná štruktúra komerčnej banky	24
Obrázok 2 - Strom cieľov	28

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 - Banky so sídlom na Slovensku a pobočky zahraničných bánk k 31.12.2020	21
Tabuľka 2 - Celkový počet bánk pôsobiacich na bankovom trhu v Českej republike za roky 2009-2020	27
Tabuľka 3 - Zisk VÚB, a.s. po zdanení pre roky 2008 - 2020 (údaje v tis. €)	30
Tabuľka 4 - Zisk Poštovej banky, a.s. po zdanení za roky 2008-2020 (údaje v tis. €)	37
Tabuľka 5 - Zisk OTP Banky Slovensko, a.s. po zdanení za roky 2008-2020 (údaje v tis. €)	42
Tabuľka 6 - Úrokové sadzby ECB	56
Tabuľka 7 - Objem poskytnutých úverov celkom v SR (údaje v mil. €)	58

Zoznam grafov

Graf 1- Zisk bankového sektora SR po zdanení za roky 2008-2020 (údaje v tisíckach €)	25
Graf 2 - Zisk bankového sektora ČR po zdanení za roky 2008-2020 (údaje v tisíckach €)	26
Graf 3 - Zisk VÚB, a.s. po zdanení za roky 2008-2020 (údaje v tis.€)	33
Graf 4 - Percentuálna medziročná zmena zisku po zdanení vo VÚB, a.s. za roky 2009 - 2020	33
Graf 5 - Hodnota aktív VÚB, a.s. za roky 2008-2020 (údaje v tis. €)	34
Graf 6 - Štruktúra výnosov VÚB, a.s. za roky 2008-2020	35
Graf 7 - Štruktúra nákladov VÚB, a.s. za roky 2008-2020	36
Graf 8 - Zisk Poštovej banky, a.s. po zdanení za roky 2008-2020 (údaje v tis. €)	38
Graf 9 - Percentuálna medziročná zmena zisku po zdanení v Poštovej banke, a.s. za roky 2009 - 2020	39
Graf 10 - Hodnota aktív Poštovej banky, a.s. za roky 2008-2020 (údaje v tis. €)	40
Graf 11 - Štruktúra výnosov Poštovej banky, a.s. za roky 2008-2020	41
Graf 12 - Štruktúra nákladov Poštovej banky, a.s. za roky 2008-2020	41

Graf 13 - Zisk OTP Banky Slovensko, a.s. po zdanení za roky 2008-2020 (údaje v tis. €).....	44
Graf 14 - Percentuálna medziročná zmena zisku po zdanení v OTP Banka Slovensko, a.s. za roky 2009 - 2020.....	44
Graf 15 - Hodnota aktív OTP Banka Slovensko, a.s. za roky 2008-2020 (údaje v tis. €)	45
Graf 16 - Štruktúra výnosov OTP Banky Slovensko, a.s. za roky 2008-2020.....	46
Graf 17 - Štruktúra nákladov OTP Banky Slovensko, a.s. za roky 2008-2020.....	47
Graf 18 - Porovnanie zisku po zdanení troch vybraných komerčných bánk za roky 2008 – 2020 (údaje v tis. €)	48
Graf 19 - Vývoj HDP SR (%) a vývoj ziskov vybraných komerčných bánk (v tis. €)	52
Graf 20 - Objem poskytnutých úverov celkom v SR (údaje v mil. €).....	58

Úvod

Neodmysliteľnou súčasťou každej ekonomiky je bankovníctvo. Pre správne fungovanie bánk je nesmierne dôležité aby dosahovali požadovaný zisk, čím sa zabezpečuje zároveň aj zdravá konkurencia v bankovom sektore, ktorá napomáha zabezpečeniu kvality poskytovaných služieb. V našej diplomovej práci sa venujeme ziskovosti bankového sektora na Slovensku, pričom cieľom našej práce je analyzovať faktory, ktoré túto ziskovosť ovplyvňujú.

Naša práca je rozdelená do 3 kapitol, pričom v prvej kapitole sa zaoberáme teoretickým poznatkom z oblasti bankovníctva, princípom fungovania bánk a taktiež opisom základných finančných výkazov. Ďalej sme sa v tejto kapitole zamerali na bankovú sústavu Slovenska, pričom tu rozoberáme legislatívne aspekty činností bánk a zhodnocujeme ich súčasný stav. Druhá kapitola našej práce nám predstavuje parciálne ciele práce, ktoré sú potrebné k naplneniu hlavného cieľa našej práce a metodike práce.

V praktickej časti a teda v tretej kapitole našej práce sa zameriavame na spracovanie finančnej analýzy hospodárenia vybraných komerčných bánk a stanovenie tých faktorov, ktoré vo významnej miere ovplyvňujú zisk bánk pôsobiacich na Slovensku. Opisujeme tu taktiež vývoj zisku jednotlivých vybraných bánk počas nami sledovaného obdobia, výšku ich aktív, výnosy a náklady bánk a ich štruktúru. Následne si v tejto kapitole stanovujeme a popisujeme najdôležitejšie faktory, ktoré ziskovosť bánk ovplyvňovali. Posledná časť tejto kapitoly je diskusia a záver, do ktorej sme zahrnuli všetky informácie, ktoré sa nám podarilo v praktickej časti získať a predstavuje zároveň určité výhody a nevýhody podnikania na slovenskom bankovom trhu.

Bankový systém

Ako hovorí Belás a kolektív: „Nevyhnutnou súčasťou trhovej ekonomiky je rozvinutý bankový systém. Bankový systém môžeme definovať ako systém vzťahov, inštitúcií a pravidiel medzi bankovými a nebankovými subjektmi v ekonomike. Jeho usporiadanie je determinované politickými a historickými aspektmi, zvyklosťami, tradíciami a ekonomickými špecifikami krajiny a predstavuje najdôležitejšiu časť finančného systému.“¹ Hlavná úloha bankového sektora spočíva vo finančnom sprostredkovaní medzi subjektmi, ktoré voľnými zdrojmi disponujú a taktiež subjektmi, ktoré majú nedostatok kapitálu. Bankový sektor teda získava prostriedky od ekonomických subjektov ako, domácnosti, podniky, zahraničie, štát a taktiež tieto prostriedky poskytuje týmto subjektom, aby boli schopné financovať svoje potreby.²

Väčšina zdrojov s ktorými bankový sektor disponuje sa nachádza v komerčných bankách. V dôsledku toho zabezpečujú financovanie ekonomiky predovšetkým banky. Bankami sú právnické osoby so sídlom na Slovensku (Tuzemské PO), ktoré sa zakladajú ako akciové spoločnosti, pričom prijímajú vklady od verejnosti a poskytujú úvery. Takéto právnické osoby však potrebujú povolenie pôsobiť ako komerčná banka (banková licencia). Slovenský bankový sektor zaznamenal za obdobie existencie samostatnej Slovenskej republiky viaceré zmeny. Reforma, ktorá prebehla v roku 1990-1993 vytvorila základy dvojstupňovej bankovej sústavy a postupne liberalizovala celý bankový trh. Implementácia jednotlivých účtovných predpisov a príprava na menovú integráciu členských krajín Európskej Únie bola ďalšia dôležitá zmena Bankového sektora na Slovensku.³

Moderný systém vkladového bankovníctva vykonáva dve základné funkcie. V prvom rade poskytuje a udržiava mechanizmy, pomocou ktorých sa vykonáva väčšina všetkých platieb a po druhé, predstavuje hlavný zdroj zapožičateľných finančných prostriedkov. Na jednej strane sú komerčné banky najdôležitejšími inštitúciami vydávajúcimi peniaze; na druhej strane sú zdrojom úveru a podľa názoru mnohých autorov aj zdrojom kapitálu.⁴

¹ BELÁS J. a kol., 2008. Komerčné banky, teória, riadenie, obchody. 1. vyd. Žilina : Georg, 2008, 10s. ISBN 978-80-969161-8-4.

² TKÁČOVÁ D., BELÁS J., HORVÁTOVÁ E., CHOVANCOVÁ B., MALACKÁ V.: Finančné trhy a bankovníctvo. Žilina: GEORG, 2009, 106s. ISBN 978-80-755-2528-4.

³ MAJERČÁKOVÁ D. : Peniaze a bankovníctvo. Wolters Kluwer, 2018. 74s. ISBN 9788075529725

⁴ WILLIS J. B. : Functions of the Commercial Banking System. Získané 20.1.2021, Dostupné na: <<https://www.degruyter.com/document/doi/10.7312/will93520-005/html>>

Banky v dnešnej dobe vykonávajú tieto 3 základné funkcie:

1. Sprostredkujú financie
2. Emitujú bezhotovostné peniaze
3. Umožňujú uskutočňovať bezhotovostný platobný styk⁵

Banky vykonávajú sprostredkovanie financií na princípe zisku, keďže sa snažia umiestniť kapitál získaný od subjektov do tých oblastí, odborov a podnikov, kde predpokladajú, že sa daný kapitál najefektívnejšie a najviac zhodnotí. Banky transformujú kapitál z rôznych hľadísk, no podstata transformácie kapitálu je taká, že banky poskytnú dlžníkom finančné prostriedky v iných formách ako ich získajú od veriteľov

Najdôležitejšie formy transformácie kapitálu:

- a) Teritoriálna transformácia – banky zdroje získajú v jednej krajine a umiestnia ich v inej. Banky majú takto možnosť investovať svoje zdroje do krajín, ktoré ponúkajú najväčšie zhodnotenie kapitálu pri takej výške rizika, ktorá je akceptovateľná;
- b) Časová transformácia – banky získavajú určité zdroje s odlišnou dĺžkou splatnosti, ako je splatnosť ich aktív.
- c) Menová transformácia – banky získavajú svoje zdroje v mene inej ako sú ich aktíva;
- d) Kvantitatívna transformácia – banky svoje zdroje získavajú v inom objeme, ako ich následne transformujú do podoby úveru;
- e) Transformácia z hľadiska obchodovateľnosti – banky emitujú obchodovateľné aktíva proti sekundárne neobchodovateľným aktívam.⁶

Bezhotovostné peniaze banka emituje zápisom peňazí na bankové účty. Emisiu takýchto bezhotovostných peňazí vykonávajú komerčné banky, pričom emisiu hotovostných peňazí môže vykonávať výlučne centrálna banka (NBS).⁷

⁵ FORIŠKOVÁ D. : Základy komerčného bankovníctví. 25s. Získané 22.1.2021, Dostupné na: <<https://projekty.osu.cz/pvsos/doc/bankovnictvi.pdf>>

⁶ FORIŠKOVÁ D. : Základy komerčného bankovníctví. 25-26s. Získané 22.1.2021, Dostupné na: <<https://projekty.osu.cz/pvsos/doc/bankovnictvi.pdf>>

⁷ FORIŠKOVÁ D. : Základy komerčného bankovníctví. 26s. Získané 22.1.2021, Dostupné na: <<https://projekty.osu.cz/pvsos/doc/bankovnictvi.pdf>>

Platobný styk uskutočňujú komerčné banky, pretože súvisí s emisiou bezhotovostných peňazí. Banky pomocou účtov, ktoré vedú svojim klientom uskutočňujú vzájomné platby účtovným prevodom, pričom nie je potreba prevodu hotovosti. Bezpečný a kvalitný platobný styk je základom zdravého vývoja ekonomiky.⁸

Ekonomická činnosť banky

Každá banka poskytuje svoje služby za cieľom dosiahnutia zisku. Hlavný účtovný výkaz súvaha nám najlepšie predstavuje finančnú stránku bankových činností. Podľa Majrečákovej nám finančnú situáciu banky lepšie opisuje súvaha, preto ju považujeme za významnejšiu ako iné finančné výkazy (napr. výkaz ziskov a strát), keďže zásada aktíva = pasíva musí byť v súvahe banky dodržaná.⁹ **Stranu aktív** v súvahe banky tvoria aktívne operácie bánk, kedy je banka v pozícii veriteľa. Banka teda obchoduje s finančnými zdrojmi, ktoré získala od iných subjektov, pričom sa snaží dosiahnuť výnos vyšší ako náklady, ktoré vynaložila na zisk týchto aktív.¹⁰ **Stranu pasív** v súvahe banky tvoria všetky pasívne operácie bánk, Banka týmito operáciami získava prostriedky tak isto, ako iné podnikateľské subjekty, pričom tieto prostriedky banka potrebuje na realizáciu svojich obchodov. Banka teda v tomto prípade vystupuje ako dlžník.¹¹

Aktíva bánk sú z viac než 95 % tvorené finančnými aktívami (pohľadávkami) a to vo forme ako:

- a) pohľadávky v bankách;
- b) úvery klientom;
- c) cenné papiere.¹²

Záväzky banky obsiahnuté v pasívach majú prevažne krátkodobý charakter. Pomer vlastných a cudzích zdrojov pritom tvorí najväčší rozdiel medzi pasívami, pretože je pre banky typické to, že až 90% všetkých zdrojov banky sú tvorené práve ziskom cudzieho kapitálu.¹³

⁸ FORIŠKOVÁ D. : Základy komerčného bankovníctví. 26s. Získané 22.1.2021, Dostupné na: <<https://projekty.osu.cz/pvsos/doc/bankovnictvi.pdf>>

⁹ MAJERČÁKOVÁ D. : Peniaze a bankovníctvo. Wolters Kluwer, 2018. 133s. ISBN 9788075529732.

¹⁰ POSPÍŠIL R., HOBZA V., PUCHINGER Z. : Finance a bankovníctví. 33s. Získané 25.1.2021, Dostupné na: <http://oldwww.upol.cz/fileadmin/user_upload/knihovna/Skripta_FF/finance_a_bankovnictvi.pdf>

¹¹ POSPÍŠIL R., HOBZA V., PUCHINGER Z. : Finance a bankovníctví. 33s. Získané 25.1.2021, Dostupné na: <http://oldwww.upol.cz/fileadmin/user_upload/knihovna/Skripta_FF/finance_a_bankovnictvi.pdf>

¹² MAJERČÁKOVÁ D. : Peniaze a bankovníctvo. Wolters Kluwer, 2018. 133s. ISBN 9788075529732.

¹³ MAJERČÁKOVÁ D. : Peniaze a bankovníctvo. Wolters Kluwer, 2018. 133s. ISBN 9788075529732.

Existuje aj tretí typ bankových operácií, ktoré sa nazývajú neutrálne bankové operácie. Pri výkone takýchto operácií banka nevystupuje v pozícii dlžníka ani v pozícii veriteľa nakoľko sa tieto operácie v bilancii banky neobjavujú a teda nemajú priamy vplyv na súvahu banky. Takéto operácie predstavujú pre banku potencionálny záväzok, alebo pohľadávku, preto sa musia takéto údaje uviesť v podsúvahe banky.¹⁴

Aktíva banky

Aktíva banky (pohľadávky banky) predstavujú všetky nároky banky na peňažné plnenie od inej osoby, pričom nárok na toto plnenie vzniká v dôsledku podnikateľskej aktivity banky. Aktíva banky sa nachádzajú na ľavej strane v súvahe banky.

Strana aktív komerčnej banky predstavuje výnosové a nevýnosové aktíva. Obeživo ako hotovostné peniaze v pokladnici banky a hmotný a nehmotný investičný majetok predstavujú nevýnosové aktíva banky. Medzi najvýznamnejšie výnosové aktíva komerčnej banky patria úvery a nakúpené cenné papiere.¹⁵

Štruktúra aktív:

- a) pokladničná hotovosť (obeživo);
- b) pohľadávky voči bankám;
- c) pohľadávky voči klientom;
- d) cenné papiere;
- e) majetkové účasti ;
- f) ostatné aktíva.¹⁶

Pokladničná hotovosť predstavuje hotovostné peniaze v domácej (tuzemskej) aj v zahraničnej mene. Táto položka bilancie banky predstavuje najviac likvidné aktíva, pričom z nich neplynie žiadny príjem. Banka využíva pokladničnú hotovosť na hotovostné operácie v pokladni banky. **Pohľadávky voči bankám** rozlišujeme podľa toho, či ide o pohľadávky voči centrálnej banke (účty platobného styku a účty povinných minimálnych rezerv v centrálnej banke, ktoré banka drží za účelom posilnenia likvidity banky), alebo pohľadávky voči iným bankám (poskytnuté úvery iným bankám, nostro účty, termínované vklady v iných bankách, ktoré banky držia s cieľom realizácie platobného styku).¹⁷ **Pohľadávky voči klientom**

¹⁴ FORIŠKOVÁ D. : Základy komerčného bankovníctví. 28s. Získané 22.1.2021, Dostupné na: <<https://projekty.osu.cz/pvsos/doc/bankovnictvi.pdf>>

¹⁵ BELÁŠ J. a kol., 2008. Komerčné banky, teória, riadenie, obchody. 1. vyd. Žilina : Georg, 2008, 58s. ISBN 978-80-969161-8-4.

¹⁶ MAJERČÁKOVÁ D. : Peniaze a bankovníctvo. Wolters Kluwer, 2018. 135s. ISBN 9788075529732.

¹⁷ MAJERČÁKOVÁ D. : Peniaze a bankovníctvo. Wolters Kluwer, 2018. 135s. ISBN 9788075529732.

predstavujú dominantnú položku pri univerzálnych bankách. Táto položka predstavuje pohľadávky z poskytnutých úverov všetkým typom nebankových klientov (firmy, domácnosti, municipality). Pohľadávky voči klientom prinášajú bankám relatívne vyššie výnosy ako predchádzajúce položky bilancie banky, no tento výnos je spojený s vyššou mierou rizika a nižšou likviditou.¹⁸ **Cenné papiere** predstavujú také aktíva banky, ako štátne pokladničné poukážky, pokladničné poukážky centrálnej banky, nakúpené zmenky, bankové akcepty. Cenné papiere rozdeľujeme z hľadiska času, aký ich banka drží na cenné papiere na predaj a cenné papiere na obchodovanie. Cenné papiere na obchodovanie banka drží dobu kratšiu ako 1 rok, naopak cenné papiere na predaj banka drží dlhšie ako 1 rok. **Majetkové účasti** predstavujú dlhodobo držané akcie. Banka prostredníctvom takýchto dlhodobo držaných akcií získava vplyv nad inou spoločnosťou, pričom môžeme rozlišovať majetkovú účasť banky s rozhodujúcim alebo podstatným vplyvom. **Ostatné aktíva** predstavujú rôznorodú skupinu aktív, ako napríklad pohľadávky voči zamestnancom, daňové pohľadávky voči štátu, alebo kladené reálne hodnoty derivátov.¹⁹

Pasíva

Medzi rozhodujúce pasívne operácie banky patria prijaté vklady a úvery od klientov. Banka pomocou týchto pasívnych operácií získava kvantitatívne dostatočnú a kvalitatívne optimálnu štruktúru peňažných zdrojov, ktoré používa na financovanie aktívnych bankových obchodov (bankové operácie, prostredníctvom ktorých banka vytvára zisk) a na krytie bankových investícií do tých oblastí, ktoré síce nevytvárajú zisk priamo, no sú potrebné pre činnosť banky (napríklad budovy, zariadenie budov, informačné technológie...)²⁰

Štruktúra pasív:

Kapitál predstavuje základné imanie, rezervné fondy a rezervy, ážiové fondy a za určitých okolností aj podriadený dlh. **Prijaté dlhodobé úvery osobitného charakteru** zastupujú v bilancii banky peňažná pôžička banke (podriadený dlh). Tento podriadený dlh predstavuje rozhranie medzi vlastnými a cudzími zdrojmi banky. Takáto pôžička poskytnutá inej banke nie je zaistená, pretože má dopredu určenú minimálnu splatnosť, do ktorej je treba dlh vyplatiť, no v prípade krachu banky sú pohľadávky plynúce z tejto pôžičky vyrovnané po uspokojení pohľadávok ostatných veriteľov. Táto pôžička sa poskytuje bankám za účelom

¹⁸ MEDVEĎ J. TKÁČ M. a kol. :Banky, história, teória a prax. Bratislava: Sprint2, 2013. 111s. ISBN 978-80-89393-73-2

¹⁹ KAŠPAROVSKÁ, V. A kol. : Řízení obchodních bank. Praha: Linde, 2006. 4-5s. ISBN 80-7179-381-7

²⁰ BELÁS J. a kol. :Management komerčných bánk, bankových obchodov a operácií. 1. vyd. Žilina: Georg, 2010. 299s. ISBN 978-80-89401-18-5.

zachovania stability, alebo pre výnos, ktorý z nej plyní. **Závazky voči bankám** podobne ako pohľadávky sa členia na záväzky voči centrálnej banke a záväzky voči komerčným bankám (domácim i zahraničným). **Zdroje od centrálnej banky** predstavujú krátkodobé finančné prostriedky poskytované centrálnou bankou pre komerčné banky vo forme úverov. Predstavuje to refinančné operácie slúžiace na zvýšenie likvidity komerčných bánk. **Zdroje od komerčných bánk** predstavujú krátkodobé úvery získané na medzibankovom trhu. Komerčné banky získavajú zdroje od iných komerčných bánk prostredníctvom medzibankového platobného styku, alebo prostredníctvom klíringového zúčtovania. **Závazky voči klientom** je taká položka pasív komerčnej banky, ktorá predstavuje najvyšší objem záväzkov bánk. Záväzky voči klientom môžeme rozdeliť podľa splatnosti, poistenia vkladov a skupín klientov, pričom najčastejšie sa rozdeľujú na vklady na bežných účtoch, termínové vklady, úsporné vklady(sporiace účty). **Hospodársky výsledok minulých rokov** zastupuje v bilancii banky nerozdelený zisk (neuhradenú Stratu) z predchádzajúcich rokov. **Hospodársky výsledok bežného obdobia** musí najprv schváliť valné zhromaždenie, pokiaľ ešte nie je schválené, tak je evidované ako hospodársky výsledok v schvaľovanom konaní.²¹ **Závazky z dlhodobých cenných papierov** predstavujú dlhopisy ktoré emituje banka, vďaka čomu získava zdroje na financovanie svojich aktív. Banka emituje najmä konvertibilné dlhopisy a hypotekárne záložné listy.²² **Rezervy** banky vytvárajú z cudzích zdrojov, aby znížili riziká plynúce z bankového podnikania. Časť z rezerv má pritom aj zákonný charakter (povinné minimálne rezervy).

Mimobilančné operácie bánk

Komerčné banky vykonávajú aj také operácie, ktoré sa pri realizácii bankou nezachytávajú v bilancii banky. Tieto operácie totiž nezvyšujú ani neznižujú stav bilančných aktív a pasív banky (neprechádzajú cez bilanciu banky). Takéto operácie sa však môžu za určitých podmienok prejavíť v bilancii banky, no s určitým časovým oneskorením. Mimobilančné operácie banky, ktoré sa môžu prejavíť v bilancii banky teda predstavujú operácie, ako napríklad bankové záruky a úverové prísluby, nakoľko nie sú skutočnými úverovými pohľadávkami (záväzkami), no v budúcnosti sa nimi môžu stať (sú potencionálne). Mimobilančné (podsúvahové) operácie komerčných bánk sú teda také operácie, ktoré sa zaznamenávajú a účtujú v podsúvahe banky, ale v súvahe banky zachytené nie sú. Podsúvahové operácie sa zachytávajú v podsúvahe banky. Podsúvaha banky má podobne ako aj súvaha aktívnu a pasívnu stranu, pričom podsúvahové aktíva predstavujú budúce

²¹ HORVÁTOVÁ E. :Bankovníctvo. Bratislava: SÚVAHA, 2000. 47-49s. ISBN 80-88727-42-1

²² MAJERČÁKOVÁ D. : Peniaze a bankovníctvo. Wolters Kluwer, 2018. 137s. ISBN 9788075529732.

potencionálne pohľadávky a podsúvahové pasíva predstavujú naopak budúce potencionálne záväzky. Sú to také záväzky a pohľadávky, ktoré v budúcnosti pravdepodobne, alebo na isto vzniknú, no zatiaľ ešte nevznikli.²³

Podsúvahové aktíva môžu byť napríklad poskytnuté bankové záruky, poskytnuté úverové prísluby alebo pohľadávky z devízových operácií (spotových alebo termínových). Podsúvahové pasíva môžu byť napríklad záväzky zo spotových alebo termínových operácií, prijaté bankové záruky, prijaté úverové prísluby a iné.²⁴

Výkaz ziskov a strát

Výkaz ziskov a strát komerčných bánk nám poskytuje informácie o charaktere a výške výsledku hospodárenia (zisk alebo strata za účtovné obdobie). Rozdiel výnosov a nákladov banky predstavuje výsledok hospodárenia komerčnej banky. Vo výkaze ziskov a strát komerčných bánk sú v prípade potreby na vysvetlenie prvkov výnosnosti zahrnuté dodatočné položky, pričom takéto položky, ktoré treba brať do úvahy zahŕňajú významnosť, charakter a funkcie rôznych zložiek výnosov a nákladov. Súčasťou výsledku hospodárenia napríklad po zdanení treba v rámci uplatnenia medzinárodných účtovných štandardov prezentovať aj ďalšie požadované položky vo forme súhrnného výkazu ziskov a strát.²⁵

Pri zverejňovaní zisku pripadajúceho na akcionárov sa odporúča prezentovať súhrnný zisk pripadajúci na menšinové podiely a na vlastníkov materskej spoločnosti. Výkaz ziskov a strát, ktorý konkrétne vyjadruje výsledok hospodárenia za dané obdobie komerčnej banky by sa mal prezentovať so súhrnným výkazom ziskov a strát. Prvá položka súhrnného výkazu ziskov a strát pritom je výsledok hospodárenia za dané obdobie, a súčasne položky z pohľadu jednotlivých súhrnných položiek, pričom tieto položky sa ako náklady a výnosy neúčtujú. Vykazujú sa v položkách vlastného imania (napríklad zisky alebo straty z cash flow zabezpečenia, alebo zisky alebo straty z precenenia finančných aktív k dispozícii na predaj).²⁶

²³ TKÁČOVÁ D. : Mimobilančné operácie komerčných bánk a riziká s nimi spojené. Národohospodárska fakulta Ekonomickej univerzity v Bratislave, FINANČIE A RIZIKO, Zborník príspevkov z XIV. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie, Bratislava: EKONÓM, 2012. 2s. ISBN 978-80-225-3515-1.

²⁴ TKÁČOVÁ D. : Mimobilančné operácie komerčných bánk a riziká s nimi spojené. Národohospodárska fakulta Ekonomickej univerzity v Bratislave, FINANČIE A RIZIKO, Zborník príspevkov z XIV. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie, Bratislava: EKONÓM, 2012. 2s. ISBN 978-80-225-3515-1.

²⁵ SCHWARZOVÁ M. : Účtovníctvo bánk. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2009. 48s. ISBN 978-80-8078-288-7.

²⁶ SCHWARZOVÁ M. : Účtovníctvo bánk. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2009. 50s. ISBN 978-80-8078-288-7.

Banková sústava na Slovensku

Banky pôsobiace v hospodárstve krajiny vytvárajú systém, ktorý sa nazýva banková sústava. Banková sústava krajiny, umožňuje efektívne prerozdeľovať finančné zdroje. Toto prerozdeľovanie finančných zdrojov sa pritom uskutočňuje tak, že banky prijímajú kapitál, od tých ekonomických subjektov, ktoré ho majú nadbytok, tým ekonomickým subjektom, ktoré kapitál naopak potrebujú (nemajú ho dostatok), a teda ho vedia efektívne využiť.

Banková sústava má rôzne stupne rozvoja. Najčastejšie býva dvojstupňová. Banková sústava pôsobí na finančnom trhu ako sprostredkovateľ medzi ponukou a dopytom voľného kapitálu (dočasne uvoľnené zdroje ekonomiky). Ako sme spomenuli vyššie bankové sústavy môžu byť rozličné, pričom závisia od stupňa rozvoja hospodárstva a tiež od typu hospodárstva.

Bankové sústavy sa rozdeľujú na:

1. Centralizovaná banková sústava (jednostupňová) – Všetky operácie v tejto sústave vykonáva centrálna banka, pričom činnosti ostatných bánk závisia od rozhodnutí centrálnej banky.
2. Decentralizovaná banková sústava (viacstupňová) – Koľko stupňová má banková sústava závisí od stupňa rozvoja ekonomiky krajiny. Krajiny s vyspelou ekonomikou majú viacstupňovú bankovú sústavu a krajiny s menej vyspelou majú zase menejstupňovú bankovú sústavu. Slovenská republika má v súčasnosti dvojstupňovú bankovú sústavu, pričom ide o najrozšírenejší typ bankovej sústavy, v ktorej centrálna banka predstavujúca 1. stupeň bankovej sústavy sa sústreďuje len na riadenie menovej oblasti (menovej politiky) a ostatné (komerčné banky) predstavujúce 2. stupeň bankovej sústavy vykonávajú podnikateľské aktivity.

Národná banka Slovenska

Národná banka Slovenska vznikla 1. januára 1993 na základe zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska. Je to klasická centrálna banka, ktorá má postavenie verejnoprávnej inštitúcie. Vykonáva všetky základné funkcie centrálnej banky štátu, a teda je emisnou bankou, bankou bánk, bankou pre štát a taktiež je správcom devízových rezerv Slovenskej republiky. Národná banka Slovenska uskutočňuje bankový dohľad nad komerčnými bankami, ktoré na základe povolenia udeleného Národnou

bankou Slovenska (zákon č. 21/1992 Zb. o bankách v znení neskorších predpisov) vykonávajú svoju činnosť.²⁷

Pri vstupe Slovenska do eurozóny sa stratila nezávislosť menovej politiky Slovenska, nakoľko Slovenská centrálna banka podlieha Európskej centrálnej banke (ECB). Spoločná menová politika v rámci Európskej centrálnej banky, pritom znamená pre Slovensko aj nevýhody, pretože Národná banka Slovenska už nemôže svojimi úrokovými sadzbami reagovať na externé šoky, a teda nemôže stabilizovať produkciu a cenovú hladinu Slovenska.²⁸

NBS však naďalej vykonáva tieto činnosti:

1. Podieľa sa na výkone a operáciách menovej politiky určenou ECB;
2. Emisia eurobankoviek a euromincí spolu s ECB;
3. Zabezpečuje prevádzku zúčtovacích systémov a dohliada na fungovanie týchto systémov;
4. Zabezpečuje a koordinuje platobný styk spolu s ECB;
5. Udržiava a spravuje vlastné devízové rezervy;
6. Vykonáva dohľad nad finančným trhom Slovenskej republiky;
7. Zbiera údaje a tiež zverejňuje informácie o činnosti ECB.²⁹

Komerčné banky

Komerčné banky predstavujú určité špecifické podnikateľské subjekty, ktoré sa zameriavajú na dosahovanie zisku, pričom musia zohľadňovať primerané riziko podnikania v oblasti bankovníctva. Komerčné banky sú charakterizované ako finančný sprostredkovateľ, keďže prerozdeľujú voľné peňažné prostriedky v ekonomike (od ekonomických subjektov, ktoré majú nadbytok voľného kapitálu ku tým ekonomickým subjektom, ktoré ho majú nedostatok). Prijímajú teda určité vklady od tých subjektov, ktoré majú nasporené finančné prostriedky a poskytuje pôžičky tým subjektom, ktoré tieto zdroje potrebujú (napríklad aj na investovanie).³⁰

²⁷ KUKLIŠOVÁ, R. : Národná banka Slovenska a jej legislatívna činnosť. NBS, BIATEC, Odborný bankový časopis. Bratislava: Národná banka Slovenska, ročník 9, 2/2001. 1s. Získané 4.2. 2021. Dostupné na: < http://www.nbs.sk/_img/Documents/BIATEC/legsl.pdf >

²⁸ ŠUSTER, M. : Vplyv zavedenia eura na slovenské hospodárstvo. NBS, BIATEC, Odborný bankový časopis. Bratislava: Národná banka Slovenska, ročník 14, 6/2006. 4s. Získané 5.2. 2021. Dostupné na: < http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2006/BIATEC_6_2006.pdf >

²⁹ MAJERČÁKOVÁ, D. : Peniaze a bankovníctvo. Wolters Kluwer, 2018. 112s. ISBN 9788075529732.

³⁰ MEDVEĎ, J., TKÁČ M. a kol. : Banky, história, teória a prax. Bratislava: Sprint 2 s.r.o., 2013. 576s. ISBN 978-80-89393-73-2.

Podľa Baboučka sú komerčné banky v podstate firmy ako všetky iné, keďže majú za cieľ svojej činnosti dosahovanie zisku a dlhodobé prežitie v hospodárskej súťaži.³¹ Komerčná banka predstavuje špecifický podnikateľský subjekt, v ktorom banka vykonáva zber vkladov a poskytuje úvery ekonomickým subjektom, ktorými sú (podniky, štát, obyvateľstvo). Zároveň vykonáva tým istým subjektom mimobilančné transakcie ako platobný styk.³²

Na Slovensku sú všetky komerčné banky povinné dodržiavať ustanovenia zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Tento zákon totiž upravuje práva a povinnosti komerčných bánk, organizačné záležitosti vo vnútri každej banky, no tiež spôsob akým Centrálna banka vykonáva dohľad nad činnosťou komerčných bánk. Podľa článku 1, §2 tohto zákona je banka: „*právnická osoba so sídlom na území slovenskej republiky založená ako a.s.*“³³ Na Slovensku však môžu vykonávať bankovú činnosť aj pobočky zahraničných bánk, ktoré majú v krajine v ktorej sídlia udelené bankové oprávnenie.

Komerčné banky uskutočňujú nasledovné bankové činnosti:

- investujú do cenných papierov na vlastný účet,
- poskytujú finančný prenájom, leasing,
- zabezpečujú platobný styk a zúčtovanie,
- vydávajú a taktiež spravujú platobné prostriedky (platobné karty, cestovné šeky...),
- poskytujú záruky,
- otvárajú akreditíva,
- obstarávajú inkaso,
- obchodujú na vlastný účet alebo na účet klienta (s devízovými hodnotami/ s prevoditeľnými cennými papiermi/ v oblasti termínových obchodov/ so zlatými a striebornými mincami/ futures a opcií vrátane kurzových a úrokových obchodov),
- zúčastňujú sa na vydávaní cenných papierov a poskytujú služby s tým súvisiace,
- vykonávajú finančné maklérsstvo,
- poskytujú poradenské služby vo veciach podnikania,
- ukladajú a spravujú cenné papiere alebo iné hodnoty,
- vykonávajú funkcie depozitára podľa osobitného predpisu,

³¹ BABOUČEK, I. a kol. : Bankovní regulace a dohled. Praha: Bankovní institut vysoká škola, a.s., 2005. 49s. ISBN 80-7265-071-8.

³² BELÁS J. a kol., 2008. Komerčné banky, teória, riadenie, obchody. 1. vyd. Žilina : Georg, 2008, 34s. ISBN 978-80-969161-8-4.

³³ Zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

- zabezpečujú zmenárenskú činnosť,
- poskytujú bankové informácie,
- prenajímajú bezpečnostné schránky,
- vykonávajú hypotekárne obchody.³⁴

V súčasnosti je na Slovensku zaevidovaných 12 bánk so sídlom na Slovensku a 15 pobočiek zahraničných bánk v zozname bánk a iných úverových inštitúcií, ktorý zverejňuje Národná banka Slovenska.

Tabuľka 1 - Banky so sídlom na Slovensku a pobočky zahraničných bánk k 31.12.2020

Banky so sídlom v SR	Pobočky zahraničných bánk
Československá obchodná banka, a.s.	Citibank Europe plc
ČSOB stavebná sporiteľňa, a.s.	Fio banka, a. s.
OTP Banka Slovensko, a.s.	J&T BANKA, a. s.
Poštová banka, a.s.	Komerční banka, a.s.
Prima banka Slovensko, a.s.	mBank S.A.
Privatbanka, a.s.	Oberbank AG
Prvá stavebná sporiteľňa, a. s.	Raiffeisen Centrobank AG Slovak Branch
Slovenská sporiteľňa, a.s.	UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.
Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.	BKS Bank AG
Tatra banka, a.s.	BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA
Všeobecná úverová banka, a.s.	COFIDIS SA
Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a.s.	COMMERZBANK Aktiengesellschaft
	ING Bank N. V.
	KDB Bank Europe Ltd.
	PKO BP S.A.

Zdroj: vlastné spracovanie podľa NBS³⁵

Banky sa môžu deliť podľa svojho zamerania na univerzálne a špecializované, pričom univerzálne banky vykonávajú všetky operácie v zmysle zákona a špecializované sa špecializujú na určité druhy bankových operácií pre vybranú skupinu klientov (poskytujú vybrané bankové produkty, alebo poskytujú služby v určitej geografickej oblasti).

Univerzálne banky majú väčšiu sieť pobočiek a teda lepšiu možnosť diverzifikácie rizika, je pre nich teda typické, že majú aj lepšie postavenie na trhu ako špecializované banky.³⁶

³⁴ KUDZBEL, M. : Bankovníctvo. 1. vyd. Bratislava: MARADA, 2000. 24s. ISBN 80-968458-0-2.

³⁵ NBS, Banky a pobočky zahraničných bánk (2021). Získané: 15.3.2021. Dostupné na: <https://subjekty.nbs.sk/?aa=select_cat&bb=4&cc=&qq=>

³⁶ MAJERČÁKOVÁ D. : Peniaze a bankovníctvo. Wolters Kluwer, 2018. 128s. ISBN 9788075529732.

Banky sú akciové spoločnosti, a teda sa na nich vzťahujú ustanovenia obchodného zákonníka. Ten definuje povinné orgány každej akciovej spoločnosti (valné zhromaždenie, predstavenstvo, dozorná rada).³⁷

Banka je povinná podľa článku 1 § 23 zákona o bankách vypracovať stanovy, ktoré upravujú systém riadenia banky, organizačnú štruktúru a vzťahy a zodpovednosti jednotlivých orgánov banky a ostatné povinné náležitosti. Tento článok ustanovuje pre banky aj povinnosť zriadiť samostatný a nezávislý útvar vnútornej kontroly a vnútorného auditu, pričom úlohou tohto samostatného útvaru je kontrola dodržiavania zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, taktiež kontrola postupov v banke a vnútorných predpisov banky.³⁸

V každej banke musí byť podľa zákona ustanovený výbor na riadenie rizík. Tento výbor skúma všetky riziká, ktoré zákon upravuje, ktoré vplývajú na činnosť banky. Zákon upravuje najmä nasledujúce riziká:

1. kreditné riziko
2. trhové riziko
3. operačné riziko
4. riziko likvidity
5. systémové riziko
6. riziko modelu
7. riziko nadmerného využívania finančnej páky³⁹

Komerčné banky sú síce podnikateľské subjekty finančného trhu, no systém ich riadenia sa odlišuje od systému riadenia typických podnikov. Belás charakterizuje organizačné riadenie komerčnej banky ako racionálnu činnosť bankového manažmentu, determinovanú vonkajšími a vnútornými podmienkami komerčnej banky, pričom cieľom tejto činnosti banky je vytvoriť organizačné predpoklady pre dosahovanie primeranej výkonnosti banky.⁴⁰ Definovanie

³⁷ Zákon č.513/1991 Zb. Obchodný zákonník

³⁸ Zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

³⁹ Zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

⁴⁰ BELÁS J. a kol. : Management komerčných bánk, bankových obchodov a operácií. 1. vyd. Žilina: Georg, 2010. 235s. ISBN 978-80-89401-18-5.

vnútrobankových obchodov v banke je základom organizačnej štruktúry banky. Vnútrobankové obchody v banke zadržiavajú materiálne, finančné, technické, ľudské a technologické zdroje, ktoré sa využívajú na bankovú činnosť banky.

Základné charakteristiky vnútrobankových útvarov:

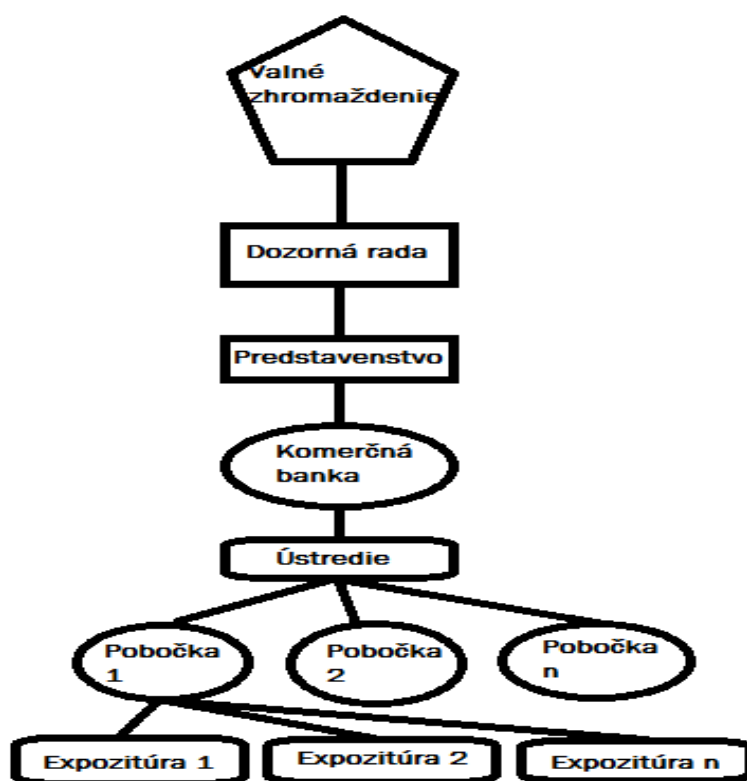
1. presné určovanie funkcií, úloh a cieľov v bankovej organizácii,
2. pridelovanie zdrojov, ktoré sú nutné k výkonu činnosti vnútrobankových útvarov,
3. určovanie vzťahov ku iným vnútrobankovým útvarom,
4. stanovenie vedúceho útvaru v banke a určenie rozsahu právomocí a zodpovedností tohto útvaru.⁴¹

Každá jedna banka musí mať určitú organizačnú štruktúru, ktorá je vonkajším prejavom organizačného riadenia banky, pričom takúto organizačnú štruktúru komerčnej banky máme zobrazenú na obrázku 1. Organizačná štruktúra banky predstavuje určitý mechanizmus slúžiaci na koordináciu a riadenie aktivít členov organizácie. Organizačná štruktúra banky teda prezentuje určitú formu usporiadania procesov delby práce na racionálne zabezpečenie očakávaných riadiacich a výkonných činností banky. Organizácia je v banke hlavným prostriedkom dosahovania cieľov.⁴²

⁴¹ KAŠPAROVSKÁ, V. A kol. : Řízení obchodních bank. Praha: Linde, 2006. 8s. ISBN 80-7179-381-7.

⁴² BELÁS J. a kol. : Management komerčních bank, bankových obchodov a operací. 1. vyd. Žilina: Georg, 2010. 235s. ISBN 978-80-89401-18-5.

Obrázok 1 - Základná organizačná štruktúra komerčnej banky

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa BELÁS J. a kol. : Management komerčných bánk, bankových obchodov a operácií, 2010, s.238 ⁴³

Ústredie banky – Riadiaci, metodický a výkonný útvar komerčnej banky.

Pobočka banky - Organizačný útvar výkonného charakteru (uskutočňuje bankové obchody so zákazníkmi).

Expozitúra banky - Organizačný útvar, ktorý je podriadený pobočke. Pobočky ich otvárajú hlavne z dôvodu priblíženia sa klientom.⁴⁴

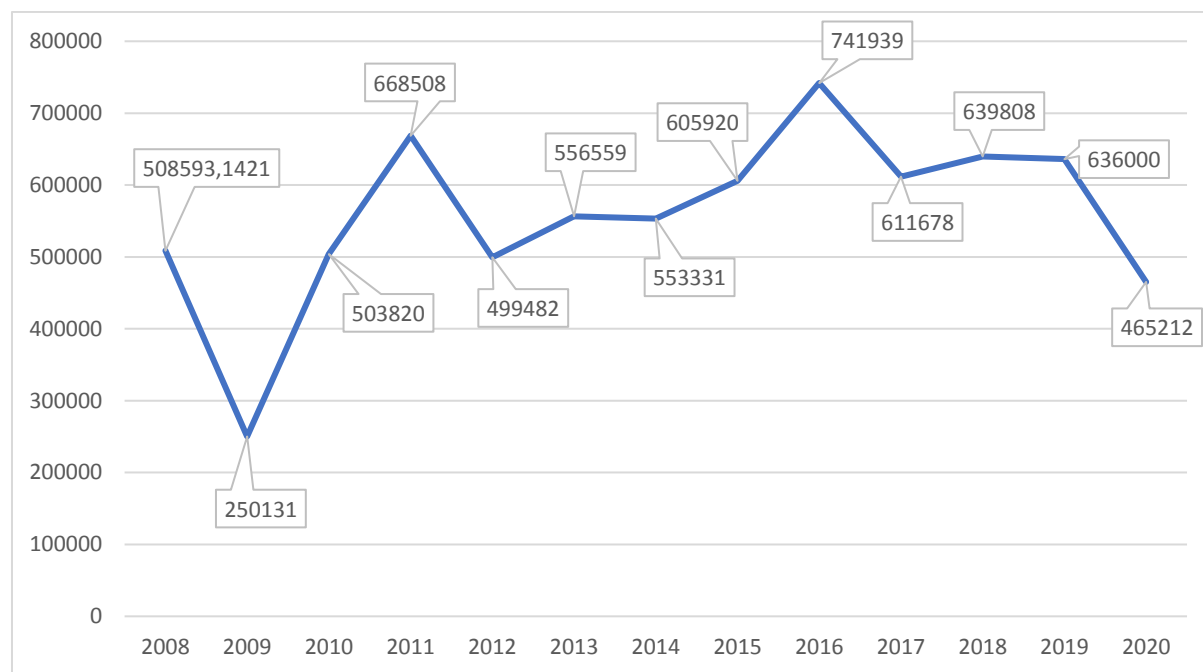
Na grafe 1 sme si zaznamenali vývoj zisku Slovenského bankového sektora od roku 2008 až po rok 2020, nakoľko rok 2021 sme nezobrazili na tomto grafe, keďže sme brali do úvahy zisk Slovenského bankového sektora na konci roku. Na tomto grafe môžeme vidieť, že ziskovosť Slovenského bankového sektora má stúpajúci charakter až do roku 2019, keďže

⁴³ BELÁS J. a kol. : Management komerčných bánk, bankových obchodov a operácií. 1. vyd. Žilina: Georg, 2010. 238s. ISBN 978-80-89401-18-5.

⁴⁴ BELÁS J. a kol. : Management komerčných bánk, bankových obchodov a operácií. 1. vyd. Žilina: Georg, 2010. 238-239s. ISBN 978-80-89401-18-5.

v roku 2020 začína kríza spojená s korona-vírusom. Taktiež rok 2008-2009 predstavuje veľký pokles keďže v týchto rokoch taktiež prebiehala hospodárska kríza.

Graf 1- Zisk bankového sektora SR po zdanení za roky 2008-2020 (údaje v tisíckach €)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa databázy NBS⁴⁵

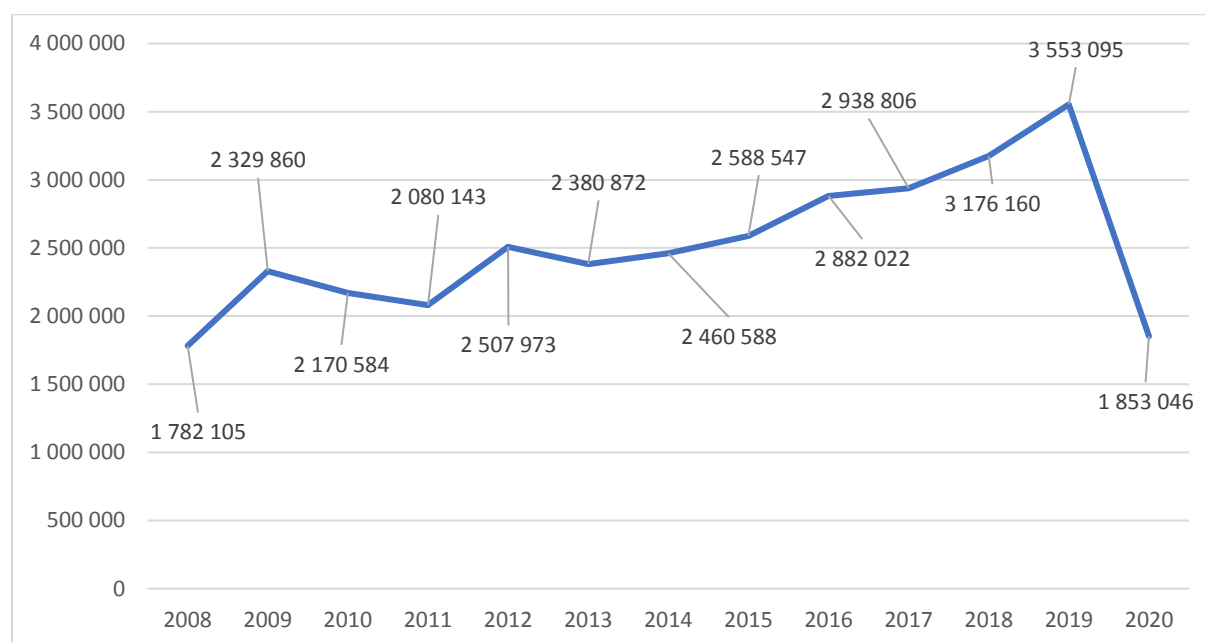
V nasledujúcich kapitolách našej práce sa budeme venovať podrobnej analýze zisku bánk za obdobie rokov 2008-2020.

Skôr ako sa začneme venovať analýzám ziskov vybraných bánk, pozrieme sa pre porovnanie aj na vývoj ziskov bankového sektora v Českej Republike, ktorý nám zobrazuje graf 2. Ako môžeme na grafe sledovať, tak vývoj ziskovosti bankového sektora na Slovensku a v Česku sú viac menej podobné až na rok 2009. Tento rok bola ziskovosť bánk v Českej republike dokonca ešte vyššia ako v roku 2008, pričom slovenský bankový sektor v tomto roku zaznamenal najnižšiu hodnotu zisku po zdanení v bankovom sektore. Následkom krízy v tomto roku sa teda Českej republike podarilo vyhnúť hlavne vďaka finančne stabilnému bankovému trhu, tiež neprechádzali v Česku na novú menu, ako v prípade Slovenska. Česká republika používa stále svoju vlastnú menu (Českú korunu), čo znamená že ich centrálna banka nestratila nezávislosť a môže si svojimi úrokovými sadzbami reagovať na externé šoky, a teda môže

⁴⁵ NBS, Štatistické údaje peňažných finančných inštitúcií (2021). Získané: 20.3.2021. Dostupné na: <<https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/financne-institucie/banky/statisticke-udaje-penaznych-financnych-institucii#BIL2-12>>

stabilizovať produkciu a cenovú hladinu Česka. Taktiež tu pozorujeme výšku ziskov bankových sektorov, pričom jednoznačne môžeme vidieť, že trend vývoja zisku na Slovensku dosahuje výrazne nižšie hodnoty. To pripisujeme veľkosti bankového sektora, nakoľko v tabuľke 1 môžeme vidieť, že na Slovensku vykonáva činnosť celkovo 27 bánk, zatiaľ čo v Česku vykonávalo v roku 2009 činnosť celkovo 39 bánk, a v roku 2020 až dokonca 49 komerčných bánk a pobočiek zahraničných komerčných bánk, ako to zobrazuje tabuľka 2. To naznačuje atraktivnosť finančne stabilného českého bankového trhu a teda záujem zahraničných investorov o vstup na český bankový trh.

Graf 2 - Zisk bankového sektora ČR po zdanení za roky 2008-2020 (údaje v tisíckach €)

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa databázy ČNB⁴⁶

⁴⁶ ČNB, Databáza ARAD – systém časových řad. Základní ukazatele o finančním trhu. Získané: 20.3.2021. Dostupné na: <https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_SESTAVY?p_strid=BAE&p_sestuid=&p_lang=CS>

Tabuľka 2 - Celkový počet bánk pôsobiacich na bankovom trhu v Českej republike za roky 2009-2020

	Počet bánk celkovo
31.12.2020	49
31.12.2019	49
31.12.2018	50
31.12.2017	46
31.12.2016	45
31.12.2015	46
31.12.2014	45
31.12.2013	44
31.12.2012	43
31.12.2011	44
31.12.2010	41
31.12.2009	39

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa databázy ČNB⁴⁷

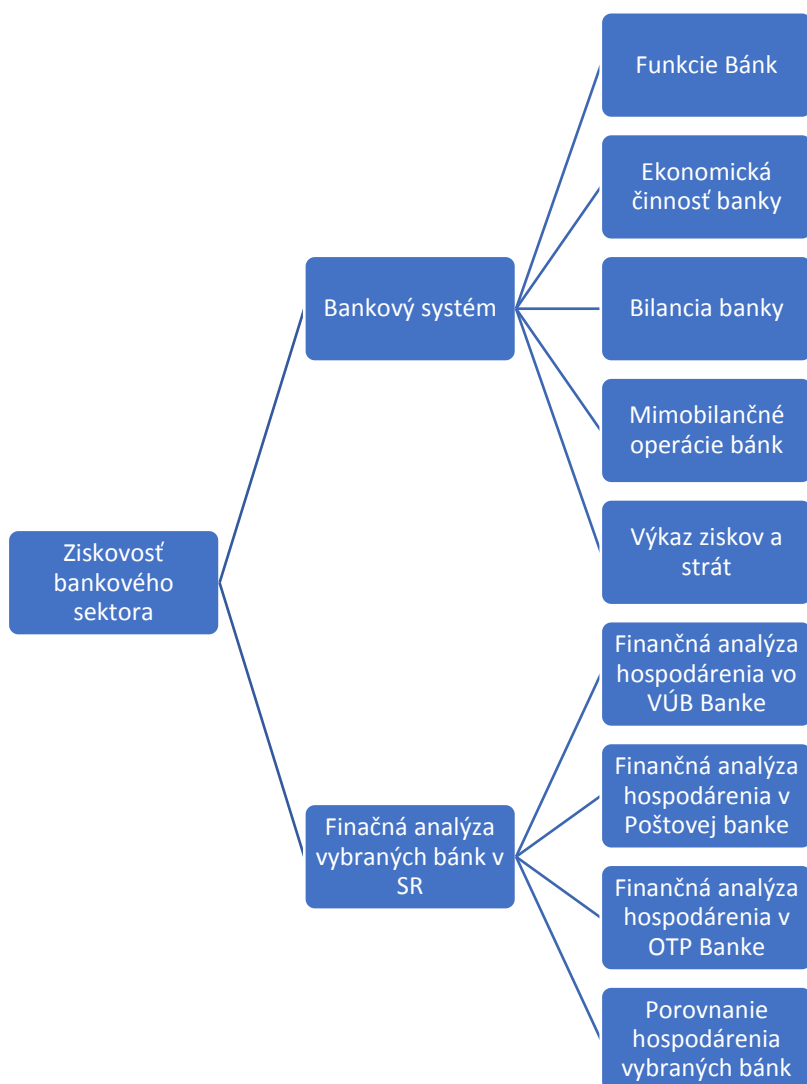
⁴⁷ ČNB, Databáza ARAD – systém časových řad. Základní ukazatele o finančním trhu. Získané: 20.3.2021. Dostupné na: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_SESTAVY?p_strid=BAE&p_sestuid=&p_lang=CS

Cieľ, metodika a metódy práce

Cieľom našej práce bolo identifikovať a kvantifikovať faktory ovplyvňujúce ziskovosť bankového sektora na Slovensku. Pre naplnenie nášho cieľa sme si stanovili nasledujúce čiastkové ciele:

- Charakterizovať bankový systém SR a bankovú sústavu na Slovensku.
- Popísať ziskovosť bankového sektora na Slovensku a porovnanie bankových systémov v zahraničí.
- Uskutočniť finančnú analýzu hospodárenia vybraných komerčných bánk pôsobiacich na Slovensku.
- Určiť faktory, ktoré majú vplyv na výšku zisku komerčných bánk.
- Sformulovať výhody, resp. nevýhody podnikania bánk v Slovenskej republike.

Obrázok 2 - Strom cieľov

Zdroj: Vlastné spracovanie

Metodika práce

V tejto časti práce zhrnieme postupy a metódy, ktoré sme využili pri písaní tejto práce na dosiahnutie cieľa práce.

Teoretickú časť našej sme vypracovali z dostupnej odbornej domácej a zahraničnej literatúry. Venovali sme sa v nej charakteristike bankového systému a bankového sektora, jednotlivým zložkám účtovných výkazov bánk a procesu tvorby zisku bánk. Následne sme si priblížili bankový systém Slovenskej republiky, jeho legislatívu a celkový vývoj v bankovom sektore.

Praktickú časť našej práce sme si rozdelili na dva na seba nadväzujúce celky. S využitím viacerých overených vedeckých metód sme sa v prvej časti venovali podrobnej analýze 3 komerčných bánk, ktoré sídlia na Slovensku. Tieto banky sme si vybrali na základe veľkosti banky a jej postavení na trhu, aby sme mali možnosť porovnať širšie spektrum veľkostne rôznych bánk. Prvá metóda, ktorú sme využili v praktickej časti našej práce je metóda analýzy. Pomocou metódy analýzy sme skúmali vývoj zisku banky a jej medziročné zmeny vo vývoji ziskov, vývoj aktív a hlavné zložky výkazu ziskov a strát, pričom sme tu podrobne zanalyzovali v ktorých obdobiach dochádzalo k výraznejším zmenám. Následne sme využili metódu komparácie, ktorou sme si porovnali výkonnosť nami skúmaných komerčných bánk a aj spoločné obdobia, kedy v týchto bankách nastali veľké medziročné zmeny. V tejto praktickej časti práce sme si taktiež stanovili faktory, ktoré mohli na základe našich poznatkov pôsobiť na zmeny zisku. Tu sme zaradili najmä zavedenie novej meny, vplyv finančnej a hospodárskej krízy, zmeny v daňovej legislatíve a zvedenie bankového odvodu, zmeny v úrokových sadzbách ECB a vplyv poskytovania úverov.

V rámci diskusie sme použili metódu syntézy, v ktorej sme sledovali súvislosti medzi zistenými výkvmi v ziskovosti bánk a tými faktormi, ktoré mali na tieto zmeny vplyv. Popísali sme tu jasné závery a pokúsili sme sa sformulovať výhody/nevýhody podnikania bánk v Slovenskej Republike.

Na vypracovanie analytickej časti sme potrebovali získať dáta, ktoré sme získali z individuálnych účtovných závierok bánk a ich výročných správ, taktiež sme použili dáta získané z databázy NBS. Tieto získané údaje sme si spracovali v programe MS Excel. Taktiež sme v programe MS Excel realizovali všetky potrebné výpočty.

Zdanenie vybraných bánk v Slovenskej republike

V tejto kapitole našej práce podrobne zanalyzujeme údaje o ziskovosti, majetku, nákladoch a výnosoch 3 bánk so sídlom na Slovensku - VÚB, a.s., Poštová banka, a.s., OTP Banka Slovensko, a.s.. Pri výbere bánk sme zohľadňovali veľkosť jednotlivých bánk a následne sme vybrali tieto tri banky tak, aby bolo zastúpené širšie spektrum bánk. Obdobie, ktoré sme analyzovali predstavuje 13 rokov, konkrétne od roku 2008 až po rok 2020. V tomto období sa nám totiž podarilo zachytiť vývoj hospodárenia bánk od zavedenia novej meny, vzniku finančnej krízy, obdobie hospodárskeho rastu, ale aj následnej krízy spojenej s korona-vírusom.

Finančná analýza hospodárenia vo VÚB, a.s.

Prvá banka, ktorú sme si vybrali do našej práce je Všeobecná úverová banka, a.s. (ďalej len VÚB). VÚB predstavuje druhú najväčšiu banku na Slovensku a taktiež je to jediná univerzálna banka s licenciou na poskytovanie plného rozsahu bankových služieb obyvateľstvu, firemným a inštitucionálnym klientom. VÚB spadá pod bankovú skupinu Intesa Sanpaolo, so sídlom v Turíne a Miláne, pričom táto banková skupina je väčšinovým akcionárom VÚB banky s podielom 97,03 % na základnom imaní spoločnosti. Banková skupina Intesa Sanpaolo patrí medzi najdôležitejšie bankové skupiny eurozóny. VÚB ponúka prostredníctvom svojich dcérskych a pridružených spoločností aj služby v oblasti lízingu (VÚB leasing), dôchodkového sporenia (VÚB Generali) a taktiež je sprostredkovateľom ponuky poisťných produktov. VÚB poskytuje služby vďaka širokej sieti obchodných miest (153 retailových pobočiek, 8 Magnifica centier, 32 firemných pobočiek určených na obsluhu malých a stredných podnikov, 11 hypotekárnych centier špecializovaných na kompletný servis spojený s financovaním bývania).⁴⁸

Tabuľka 3 - Zisk VÚB, a.s. po zdanení pre roky 2008 - 2020 (údaje v tis. €)

Rok	Zisk po zdanení	Rok	Zisk po zdanení	Rok	Zisk po zdanení
2008	168 489	2013	135 096	2018	160 318
2009	141 671	2014	145 759	2019	120 071
2010	150 323	2015	163 883	2020	82 694
2011	176 903	2016	156 779		
2012	119 704	2017	174 997		

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok VÚB, a.s. pre roky 2008 – 2020⁴⁹

⁴⁸ VÚB, Profil banky (2021). Získané: 22.3.2021. Dostupné na: <https://www.vub.sk/o-banke/profil-banky/#tab_4>

⁴⁹ VÚB, Výročné správy (2021). Získané: 22.3.2021. Dostupné na: <https://www.vub.sk/vyroczne-spravy/#tab_1>

Na základe spracovaných údajov ziskov VÚB po zdanení v tabuľke 2 môžeme konštatovať, že vývoj zisku vo VÚB mal klesajúci charakter. Pri porovnaní prvého skúmaného roku 2008 a posledného skúmaného roku 2020 môžeme hovoriť o poklese zisku VÚB po zdanení na polovicu v roku 2020 oproti roku 2008. V roku 2009 nastal prvý výrazný pokles zisku VÚB po zdanení, ktorý bol zapríčinený následkami finančnej a hospodárskej krízy. VÚB zaznamenala v roku 2009 medziročný percentuálny pokles zisku po zdanení o 16 % v porovnaní s predchádzajúcim rokom (2008). VÚB vo svojej výročnej správe uvádza, že za týmto poklesom ziskovosti banky stoja výnosy z obchodovania na finančných trhoch, ktoré boli v dôsledku prijatia eura výrazne nižšie ako predchádzajúce roky. Taktiež tento prechod na novú menu predstavoval pre VÚB náklady na zmenu systémov, ktoré banka financovala z vlastných zdrojov.⁵⁰ V roku 2010 sa zisk po zdanení VÚB zvýšil iba o 6 %, no v roku 2011 predstavoval medziročný percentuálny nárast zisku po zdanení 18 %, čo predstavuje najvyšší medziročný nárast zisku vo VÚB v sledovanom období a zároveň aj najvyššiu mieru zisku VÚB po zdanení v celom sledovanom období (176 903 tis. €). V roku 2011 vzrástli o 7 % celkové prevádzkové výnosy VÚB skupiny, zatiaľ čo celkové prevádzkové náklady vzrástli iba o 4 %. VÚB teda pripisuje tento nárast zisku predovšetkým výnosom, a to prevažne čistým úrokovým výnosom, ktoré boli vyššie o 8,7 %, pričom tieto výnosy k nárastu zisku prispeli najvýznamnejšou mierou. Čisté výnosy z poplatkov a provízií v tomto roku narástli o necelé 1 % a tiež ostatné výnosy z bankových aktivít boli súhrnne vyššie o 3 % oproti minulému roku, tieto výnosy však prispeli k rastu zisku len nepatrne.⁵¹ Rok 2012 predstavoval najvyšší medziročný pokles zisku VÚB, pričom VÚB tento pokles pripísala hlavne zavedeniu nového bankového odvodu a turbulenciám na finančných trhoch v dôsledku pretrvávajúcich obáv z pokračujúcej dlhovej krízy v eurozóne. VÚB ako druhá najväčšia banka na trhu bola týmito odvodmi výrazne zaťažená, keď v hrubom vyjadrení odviedla sumárne 35,2 mil. €. ⁵² Roky 2013 – 2018 predstavujú obdobie, kedy si VÚB udržiavalo takmer konštantnú mieru zisku, až na roky 2016 a 2018, kedy zisk mierne klesol o 6 % a 8 % voči predchádzajúcim rokom. Čo znamená že VÚB sa v tomto období dala považovať za stabilnú banku na Slovenskom trhu

⁵⁰ VÚB, Výročná správa (2009). 13s. Získané: 24.3.2021. Dostupné na: <<https://www.vub.sk/files/ludia/sekundarna-navigacia/financne-ukazovatele/vyroczne-spravy/najnovsie-vyroczne-spravy/archiv/vubvyrocnasprava09.pdf>>

⁵¹ VÚB, Výročná správa (2011). 14s. Získané: 24.3.2021. Dostupné na: <<https://www.vub.sk/files/ludia/sekundarna-navigacia/financne-ukazovatele/vyroczne-spravy/najnovsie-vyroczne-spravy/vubvyrocnasprava11.pdf>>

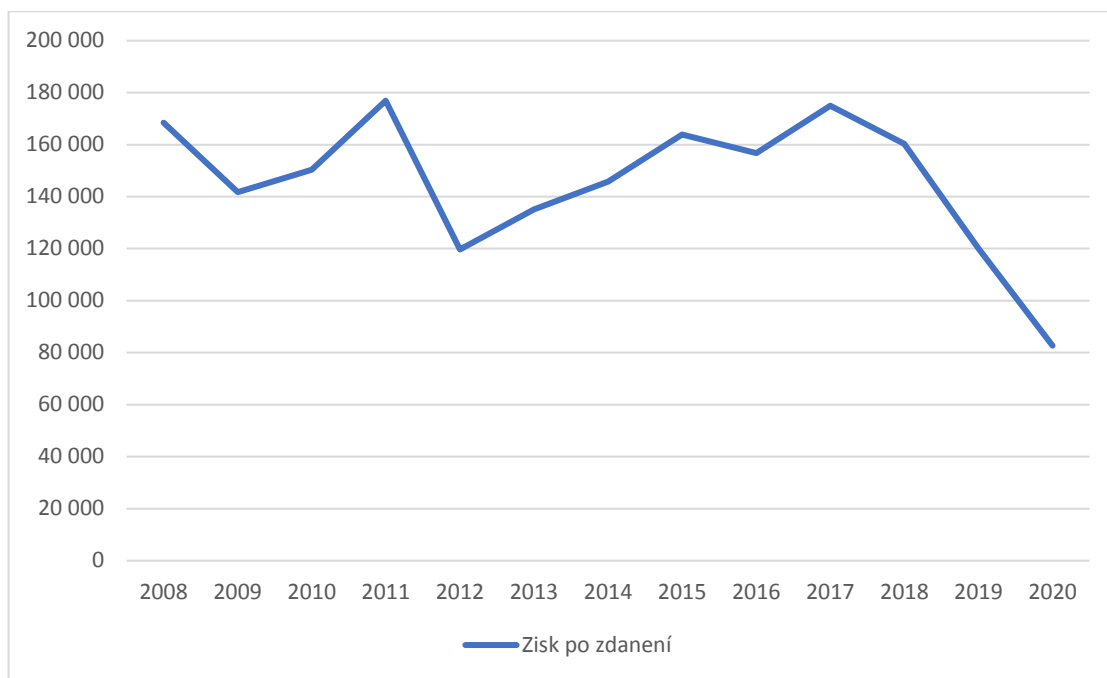
⁵² VÚB, Výročná správa (2012). 14s. Získané: 24.3.2021. Dostupné na: <<https://www.vub.sk/files/ludia/sekundarna-navigacia/financne-ukazovatele/vyroczne-spravy/najnovsie-vyroczne-spravy/vubvyrocnasprava12.pdf>>

komerčných bánk. V roku 2019 klesol zisk VÚB až o 25 % voči predchádzajúcemu roku. Toto zníženie malo za následok najmä výrazne spomalenie rastu ekonomiky v tomto roku, keďže obchodné spory medzi Amerikou a Čínou v tomto čase spôsobovali neistotu v zahraničnom obchode. Rast celosvetového HDP sa podľa MMF spomalil na 3,4 %, čo predstavuje najnižšiu úroveň od veľkej recesie z roku 2009. Bankový sektor v tomto roku bol ovplyvnený najmä ďalším poklesom úrokových sadzieb, keďže sa začali poskytovať hypotekárne úvery za rekordne nízke úrokové sadzby (pod 1 %). Dynamika ročného rastu celkového objemu úverov sa znížila z januárových 9 % do decembra na 7,3 %.⁵³ Rok 2020 so sebou priniesol koronavírus. Táto pandémia so sebou priniesla lockdown, zatváranie firiem a predajcov a taktiež výrazne zhoršila ekonomickú náladu. S týmto vírusom sa spája prvá silná recesia po dlhých desaťročiach. Dokonca ani v roku 2009 počas finančnej krízy sa globálny HDP nijako citeľnejšie neznížil (MMF pre rok 2009 hovorí o poklese globálneho HDP o 0,08 %), pričom v roku 2020 sa pokles globálnej ekonomiky odhadoval až o 3,5 %. Táto kríza zapríčinila VÚB druhý najvyšší medziročný pokles zisku, pričom zisk VÚB po zdanení klesol voči predchádzajúcemu roku o 31 %. Zároveň v tomto roku dosiahla VÚB celkovo najnižší zisk po zdanení za celé sledované obdobie a to 82 694 tis. €. ⁵⁴

⁵³ VÚB, Výročná správa (2019). 8s. Získané: 24.3.2021. Dostupné na: <<https://www.vub.sk/files/ludia/sekundarna-navigacia/financne-ukazovatele/vyroczne-spravy/najnovsie-vyroczne-spravy/vubvyrocnasprava12.pdf>>

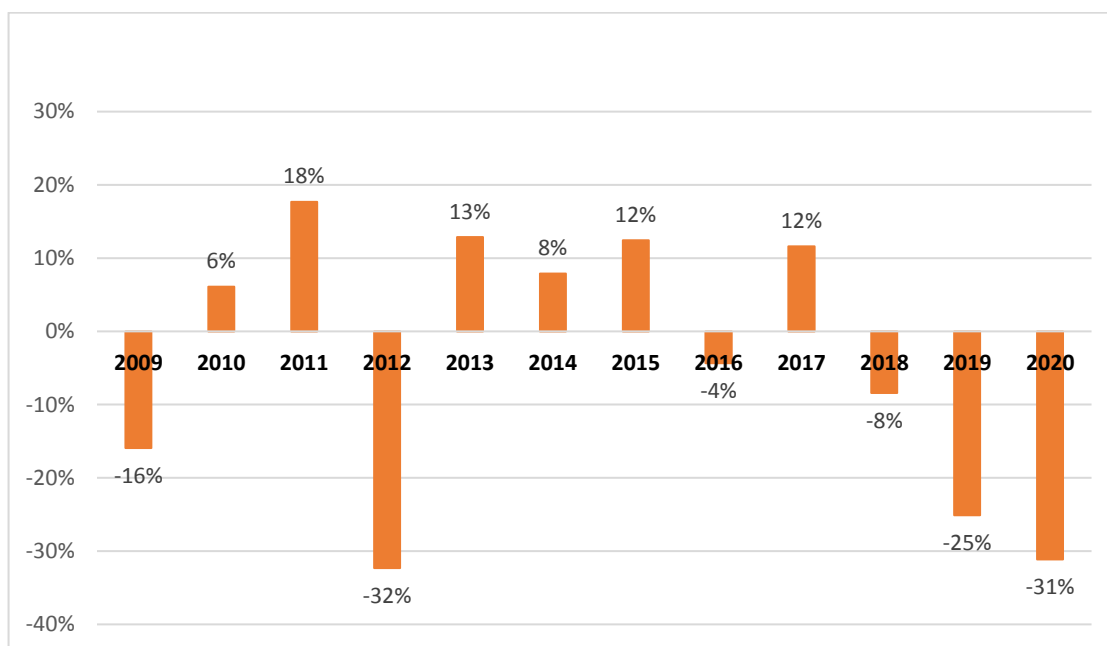
⁵⁴ VÚB, Výročná správa (2020). 7-12s. Získané: 24.3.2021. Dostupné na: <<https://www.vub.sk/files/ludia/sekundarna-navigacia/financne-ukazovatele/vyroczne-spravy/najnovsie-vyroczne-spravy/vubvyrocnasprava12.pdf>>

Graf 3 - Zisk VÚB, a.s. po zdanení za roky 2008-2020 (údaje v tis.€)

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok VÚB, a.s. pre roky 2008 – 2020⁵⁵

Graf 4 - Percentuálna medziročná zmena zisku po zdanení vo VÚB, a.s. za roky 2009 - 2020

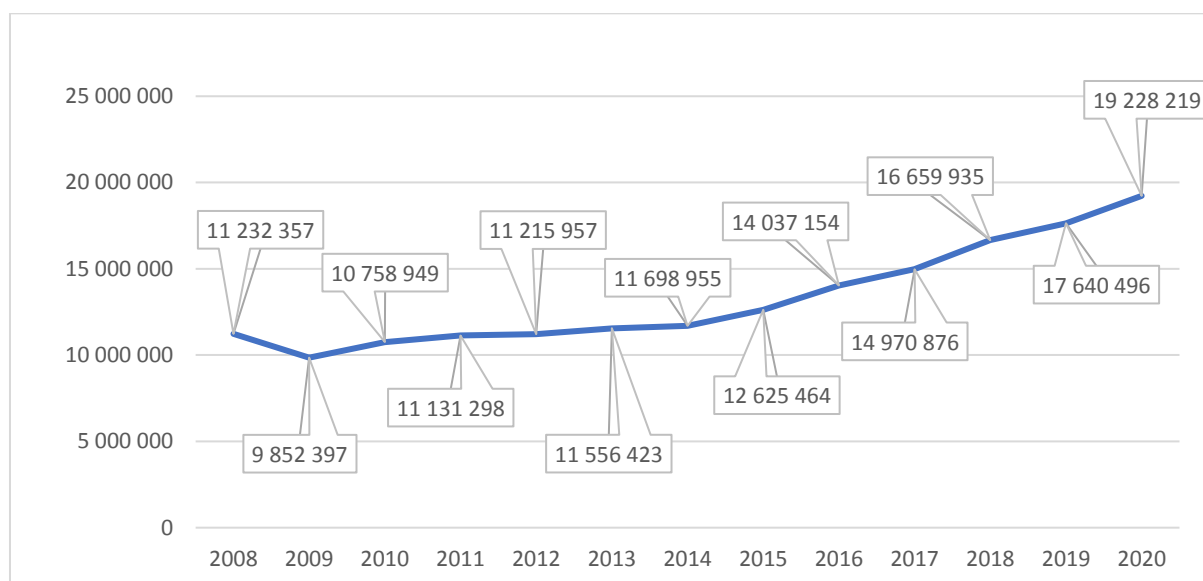
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok VÚB, a.s. pre roky 2008 – 2020⁵⁶

⁵⁵ VÚB, Výročné správy (2021). Získané: 28.3.2021. Dostupné na: <https://www.vub.sk/vyroczne-spravy/#tab_1>

⁵⁶ VÚB, Výročné správy (2021). Získané: 28.3.2021. Dostupné na: <https://www.vub.sk/vyroczne-spravy/#tab_1>

Do grafu 4 sme si spracovali celkové aktíva VÚB za roky 2008-2020. Hodnota aktív mala v našom sledovanom období stúpajúcu tendenciu, až na rok 2009. Ako sme už v práci spomínali, v tomto roku nastala kríza a prechod na euro tiež ovplyvnil ziskovosť bánk, čo ovplyvnilo aj výšku celkových aktív v danom roku. Tento rok predstavuje zároveň najnižšiu hranicu celkových aktív VÚB v sledovanom období (9 852 397 tis. €). Najvyššia hodnota celkových aktív VÚB bola dosiahnutá v roku 2020 (19 228 219 tis. €). V prvom sledovanom roku (2008) bola hodnota celkových aktív VÚB 11 232 357 tis. €, čo predstavuje hodnotu o 71% menšiu ako posledný sledovaný rok (2020). Počas sledovaného sa menila spolu s hodnotou celkových aktív aj ich štruktúra, keďže v roku 2008 tvorili úvery poskytnuté klientom približne 50% z celkových aktív VÚB a v roku 2020 tieto úvery predstavovali až 79% podiel na celkových aktívach VÚB. Finančný majetok na obchodovanie predstavoval v roku 2008 7% z celkových aktív VÚB, zatiaľ čo v roku 2020 predstavoval tento majetok iba približne 0,4% podiel na celkových aktívach VÚB.

Graf 5 - Hodnota aktív VÚB, a.s. za roky 2008-2020 (údaje v tis. €)

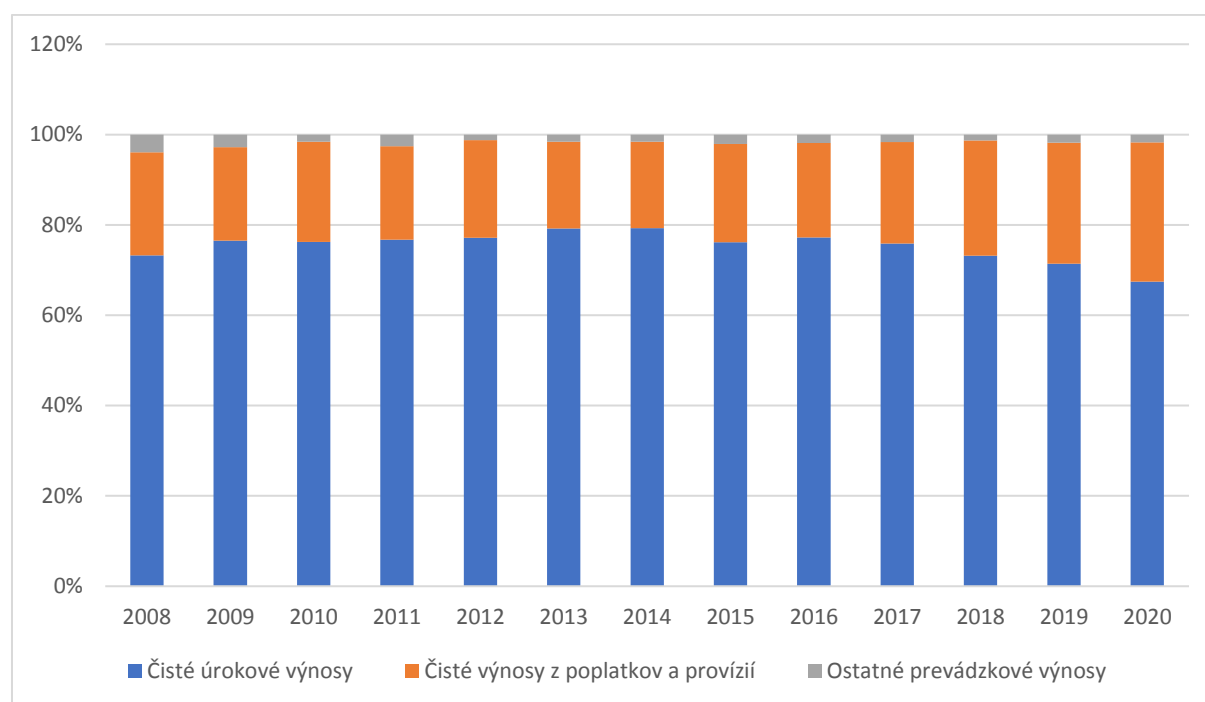
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok VÚB, a.s. pre roky 2008 – 2020⁵⁷

Graf 5 nám zaznamenáva štruktúru výnosov VÚB za roky 2008-2020. Z grafu môžeme vyčítať že štruktúra výnosov v sledovanom období sa nejako výrazne nemení, až na posledné dva sledované roky, kedy dosiahli čisté úrokové výnosy 71% (2019) a 67% (2020) podiel na celkových výnosoch VÚB. Do roku 2018 si pritom držali čisté úrokové výnosy v priemere 75%

⁵⁷ VÚB, Výročné správy (2021). Získané: 28.3.2021. Dostupné na: <https://www.vub.sk/vyroczne-spravy/#tab_1>

podiel na celkových výnosoch VÚB. Tento pokles bol zapríčinený rapidnými zmenami úrokových sadzieb v roku 2019 a taktiež krízou spojenou s korona-vírusom. Úrokové výnosy pritom za celé sledované obdobie tvorili najväčšiu časť z celkových výnosov VÚB. Na grafe 6 máme zobrazenú štruktúru nákladov. Štruktúra nákladov VÚB sa v sledovanom období neustále mení, pričom jediné náklady na poplatky a provízie si viac menej držia priemernú hodnotu. Od roku 2009 môžeme vidieť na grafe 6 že opravné položky začali rásť, čo mala za následok finančná kríza, ktorá bola spojená s neschopnosťou subjektov splácať úvery a poklesom cien nehnuteľností. Úrokové a obdobné náklady v sledovanom období naopak stále klesajú. Svoj vrchol dosiahli hneď v prvom sledovanom roku (2008), pred prechodom na euro. Do tejto skupiny nákladov sa zaraďujú úroky z pôžičiek poskytnutých pre VÚB a taktiež rôzne iné náklady spojené s prechodom na euro.

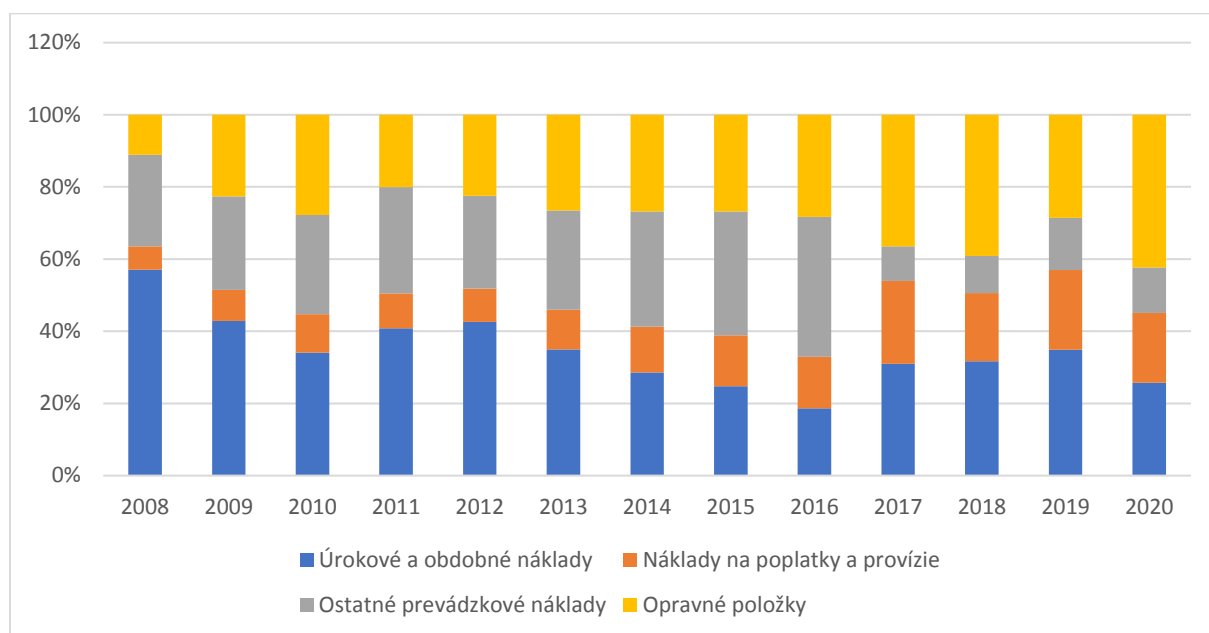
Graf 6 - Štruktúra výnosov VÚB, a.s. za roky 2008-2020

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok VÚB, a.s. pre roky 2008 – 2020⁵⁸

⁵⁸ VÚB, Výročné správy (2021). Získané: 28.3.2021. Dostupné na: <https://www.vub.sk/vyroczne-spravy/#tab_1>

Graf 7 - Štruktúra nákladov VÚB, a.s. za roky 2008-2020

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok VÚB, a.s. pre roky 2008 – 2020⁵⁹

Finančná analýza hospodárenia v Poštovej Banke, a.s.

Ďalšia banka, ktorú sme sa rozhodli analyzovať je Poštová banka, a.s. (ďalej len Poštová banka). Vybrali sme ju pretože svojou veľkosťou patrí do strednej kategórie bánk na Slovensku. Už viac ako 28 rokov pôsobí na Slovenskom bankovom trhu, pričom svoje služby poskytuje viac ako 1 000 000 zákazníkom. Väčšinovým akcionárom Poštovej banky je J&T finance group SE, pričom ich podiel na základnom imaní banky predstavuje 98,45 %. medzi jej ďalších akcionárov patrí aj Slovenská pošta, a.s. a Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky. Skupina Poštovej banky pozostáva z dcérskych spoločností ako Poštová poisťovňa, Prvá penzijná, DSS Poštovej banky, PB Finančné služby, PB Servis, Nadácia Poštovej banky, ale aj novinka v podobe digitálnej banky 365.bank, ktorá plánuje v druhom kvartáli 2021 prebrať pobočkovú sieť Poštovej banky a stane sa tak plnohodnotnou bankou s ambíciou konkurovať prvej trojke najväčších bánk.⁶⁰

⁵⁹ VÚB, Výročné správy (2021). Získané: 28.3.2021. Dostupné na: <https://www.vub.sk/vyroczne-spravy/#tab_1>

⁶⁰ Poštová banka, O nás (2021). Získané: 30.3.2021. Dostupné na: <<https://www.postovabanka.sk/o-nas/>>

Tabuľka 4 - Zisk Poštovej banky, a.s. po zdanení za roky 2008-2020 (údaje v tis. €)

Rok	Zisk po zdanení	Rok	Zisk po zdanení	Rok	Zisk po zdanení
2008	9 155	2013	68 172	2018	50 394
2009	23 835	2014	41 830	2019	45 728
2010	55 810	2015	54 293	2020	44 358
2011	- 217 360	2016	49 254		
2012	67 455	2017	47 887		

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok Poštovej banky, a.s. pre roky 2008–2020⁶¹

Ziskovosť Poštovej banky nám premietajú údaje z tabuľky 3, pričom aj z grafu 7 je možné pozorovať, že Poštová banka „si prešla ťažkými obdobiami“, no v roku 2014 sa jej podarilo ziskovosť stabilizovať. Ak porovnáme prvý sledovaný rok s posledným sledovaným rokom, tak môžeme hovoriť o 5-násobne vyššej hodnote na konci posledného sledovaného roku. Poštová banka sa v roku 2008 ocitla na veľmi nízkej hranici zisku banky po zdanení, čo bolo podľa samotnej banky zapríčinené veľkými investičnými projektmi ako Predajný model (zameraný na skvalitnenie obchodnej siete), príprava systémov prechodu na novú menu, implementácia systému Target 2, nové IT projekty zamerané na ochranu a bezpečnosť, ale aj rozšírenie skupiny Poštovej banky o Poisťovňu Poštovej banky.⁶² Vďaka týmto zmenám sa následné dva roky zisk v Poštovej banke medziročne rapídne zvyšoval (2009 – 160 % medziročný nárast zisku a 2010 – 134 % medziročný nárast zisku po zdanení). V roku 2011 dosiahla poštová banka rekordne najnižší zisk po zdanení v nami sledovanom období, keď v tomto roku predstavovala medziročná percentuálna zmena zisku po zdanení oproti minulému roku - 489% a po zdanení v roku 2011 bola Poštová banka v strate 217 360 tis. €. Táto celková strata Poštovej banky bola zapríčinená znížením hodnoty gréckych štátnych dlhopisov (opravná položka ku gréckym dlhopisom tvorila vo výkaze ziskov a strát až 274,7 mil. €), pričom Poštová banka pôvodne počítala so ziskom takmer 5,2 mil. €. ⁶³ Po korekciách v prvej polovici v roku 2012 banka opravila chyby a zisk po zdanení z predchádzajúceho roku bol upravený práve kvôli zníženiu hodnoty investičných cenných papierov. V roku 2012 boli grécke štátne dlhopisy vymenené za nové cenné papiere vďaka uplatneniu CAC doložky Gréckou vládou a sa situácia Poštovej banky sa zlepšila.⁶⁴ Zisk po zdanení v roku 2012 sa dostal na hodnotu 67 455 tis. € a v

⁶¹ Poštová banka, Výročné správy (2021). Získané: 30.3.2021. Dostupné na: <<https://www.postovabanka.sk/vyroczne-spravy/>>

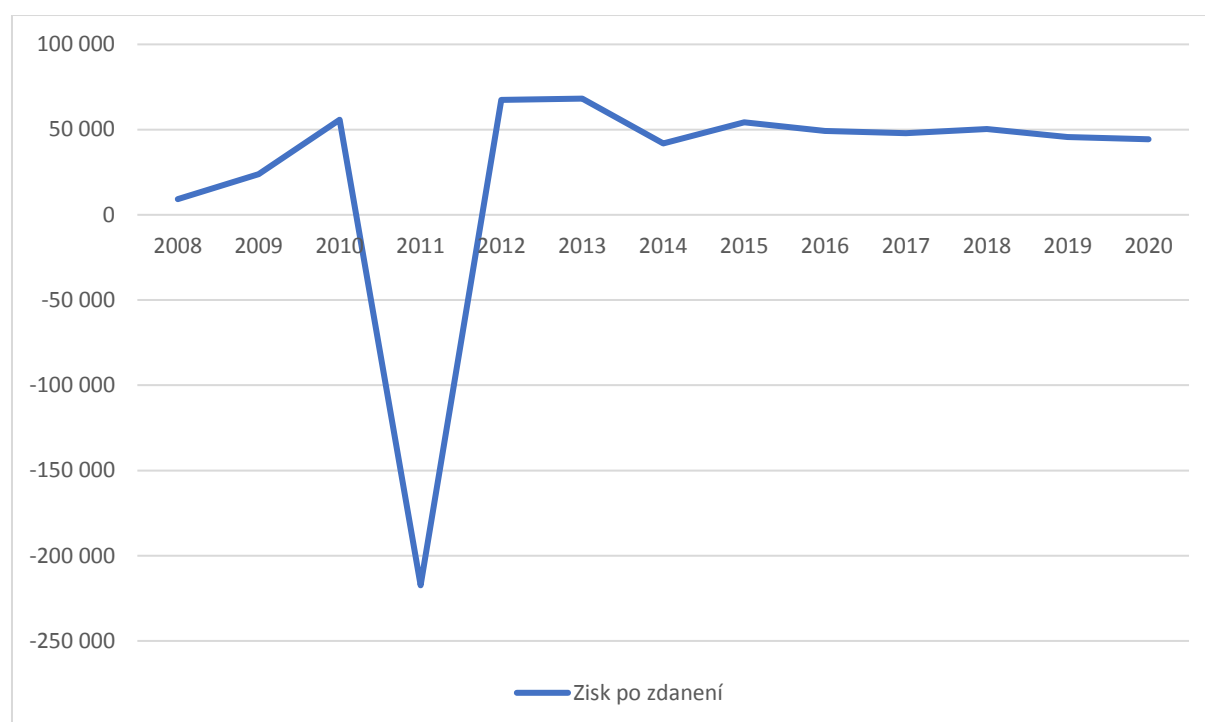
⁶² Poštová banka, Výročná správa (2008). 16s. Získané: 30.3.2021. Dostupné na: <https://www.postovabanka.sk/media/281756/Vyroчна_sprava2008.pdf>

⁶³ Poštová banka, Výročná správa (2011). 76-77s. Získané: 30.3.2021. Dostupné na: <https://www.postovabanka.sk/media/281756/Vyroчна_sprava2008.pdf>

⁶⁴ Poštová banka, Výročná správa (2012). 82s. Získané: 30.3.2021. Dostupné na: <https://www.postovabanka.sk/media/281756/Vyroчна_sprava2008.pdf>

roku 2013 zaznamenal najvyššiu hodnotu v histórii banky. V roku 2013 dosiahol zisk medziročnú percentuálnu zmenu oproti minulému roku približne 1 % a nachádzal sa na úrovni 68 172 tis. €. V tomto roku zaznamenala banka nárast dopytu po hypotekárnych úveroch ale aj rozšírenie počtu zákazníkov.⁶⁵ V roku 2014 banka zaznamenala jemný pokles zisku po zdanení avšak až po koniec sledovaného obdobia sa snažila udržiavať konštantnú úroveň. To sa jej aj darilo, ako môžeme vidieť na grafe 7, tým pádom ju taktiež môžeme zaradiť medzi banky so stálou pozíciou na Slovenskom bankovom trhu.

Graf 8 - Zisk Poštovej banky, a.s. po zdanení za roky 2008-2020 (údaje v tis. €)

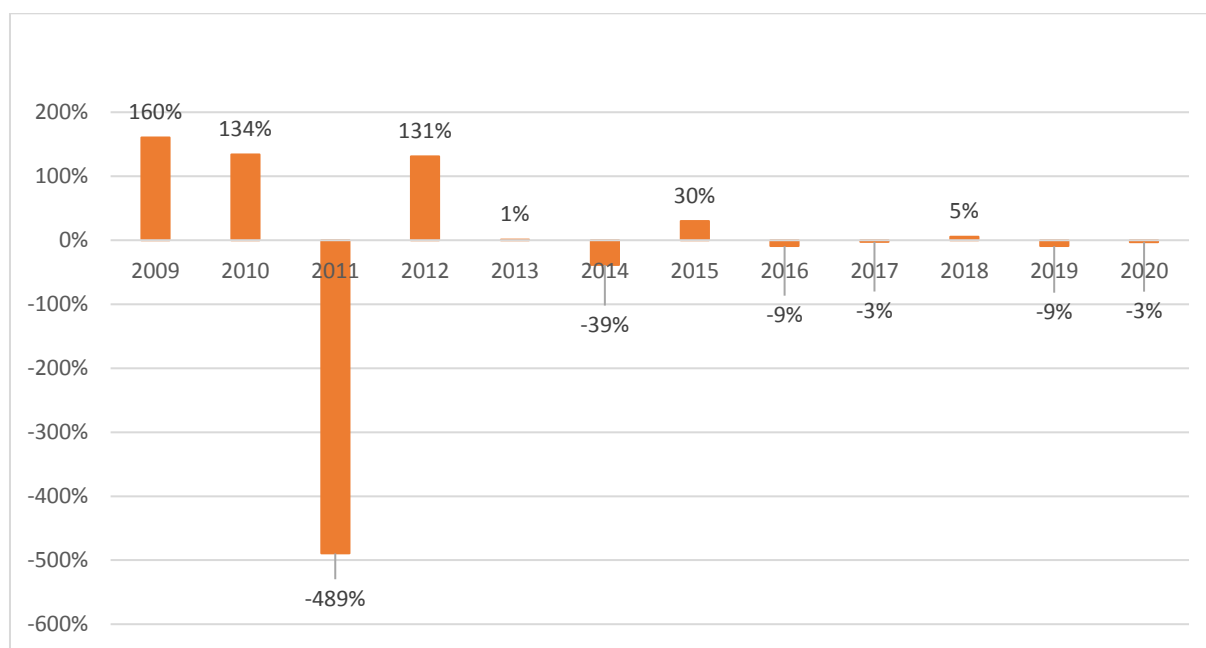

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok Poštovej banky, a.s. pre roky 2008–2020⁶⁶

⁶⁵ Poštová banka, Výročná správa (2013). 22s. Získané: 30.3.2021. Dostupné na: <https://www.postovabanka.sk/media/588024/Konsolidovana_vyrocnna_sprava_Postovej_banky_2013.pdf>

⁶⁶ Poštová banka, Výročné správy (2021). Získané: 30.3.2021. Dostupné na: <<https://www.postovabanka.sk/vyroczne-spravy/>>

Graf 9 - Percentuálna medziročná zmena zisku po zdanení v Poštovej banke, a.s. za roky 2009 - 2020

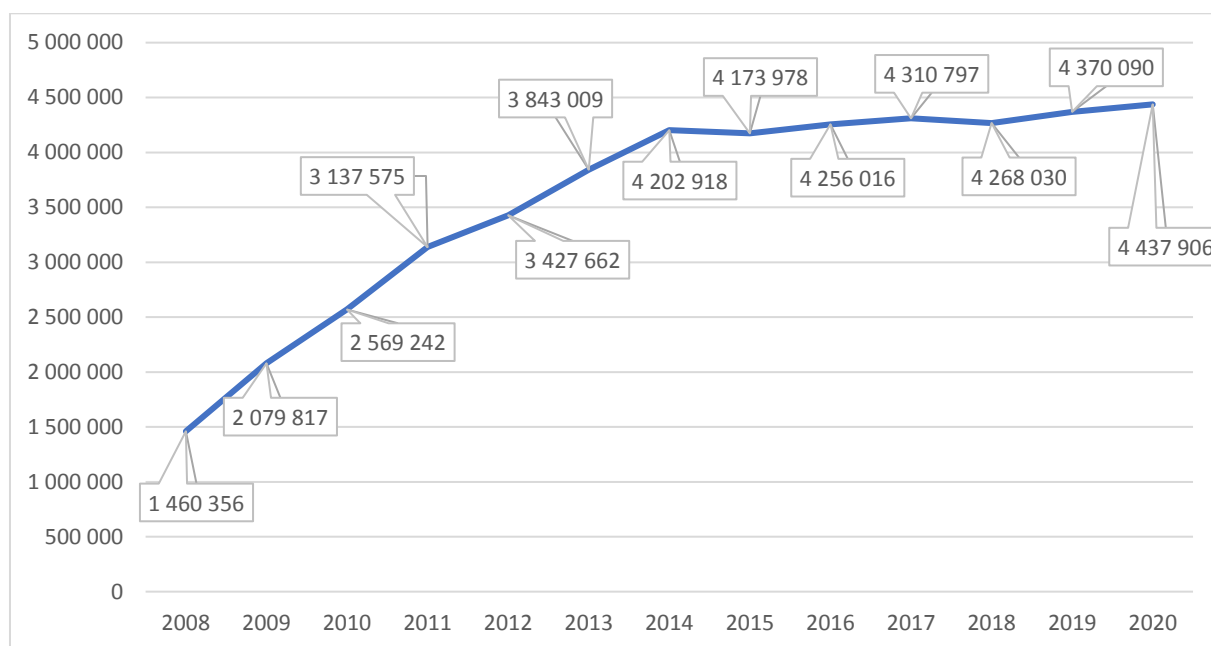

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok Poštovej banky, a.s. pre roky 2008–2020⁶⁷

Graf 9 nám zachytáva výšku všetkých aktív Poštovej banky za roky 2008-2020. Na základe údajov vyplývajúcich z grafu 9 môžeme konštatovať, že od začiatku nášho sledovaného obdobia došlo k výraznému nárastu aktív najmä v období od roku 2008 po rok 2014. V súčasnosti predstavuje výška všetkých aktív Poštovej banky trojnásobne vyššiu hodnotu ako na začiatku nášho sledovaného obdobia (rok 2008). V rokoch 2015 a 2018 došlo k jemným poklesom celkovej výšky aktív Poštovej banky, no na základe grafu 9 môžeme vydedukovať, že od roku 2014 si Poštová banka drží výšku aktív na konštantnej úrovni. Štruktúra aktív sa v prípade Poštovej banky počas sledovaného obdobia menila, keďže v roku 2008 tvorili úvery a preddavky klientom približne 41 % z celkových aktív banky a v roku 2020 to bolo až približne 62 %. Výraznejšie sa taktiež zmenil pomer v hodnote cenných papierov na celkových aktívach banky. V roku 2008 predstavovali cenné papiere banky približne 23 % podiel na celkových aktívach Poštovej banky, čo je predstavuje vcelku nízku hodnotu, vzhľadom na to že nasledujúce roky tento podiel vyskočil až na hranicu približne 40 % (v roku 2009 – 38 %, 2010- 45 %, 2011- 40 %). V poslednom sledovanom roku 2020 predstavovali cenné papiere Poštovej banky už iba približne 17 % podiel na celkových aktívach banky.

⁶⁷ Poštová banka, Výročné správy (2021). Získané: 30.3.2021. Dostupné na: <<https://www.postovabanka.sk/vyroczne-spravy/>>

Graf 10 - Hodnota aktív Poštovej banky, a.s. za roky 2008-2020 (údaje v tis. €)

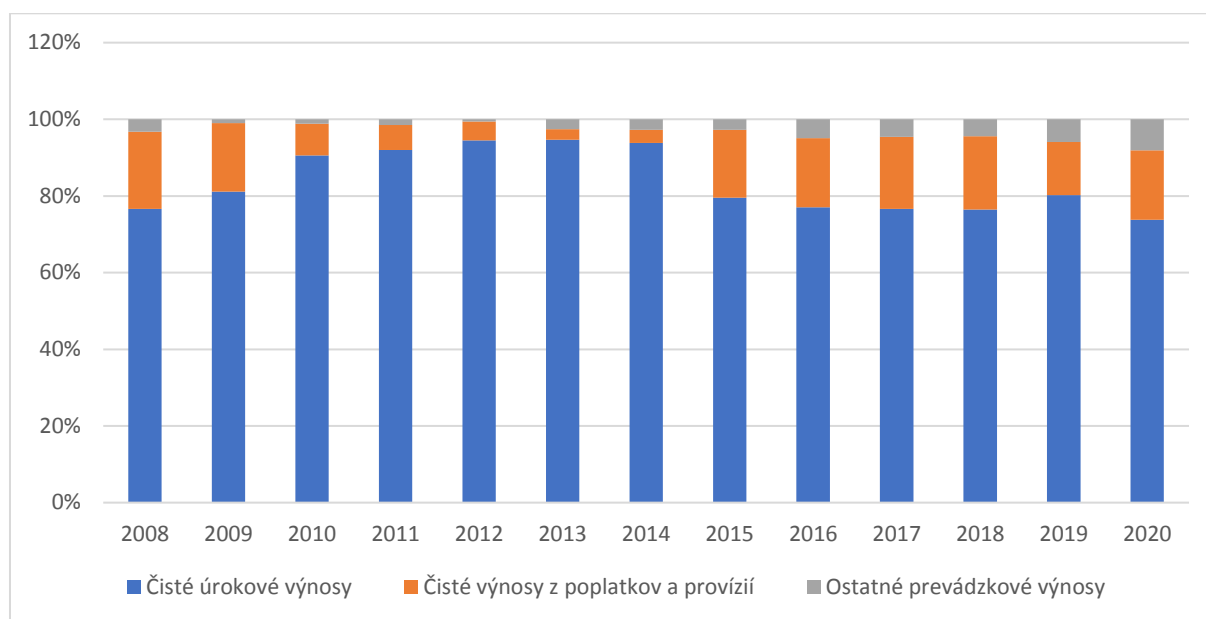

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok Poštovej banky, a.s. pre roky 2008–2020⁶⁸

Graf 10 nám poskytuje obraz o výnosoch Poštovej banky v nami skúmanom období. Do roku 2009 tvorili veľkú časť ostatných výnosov banky zisky z menových obchodov (pred prechodom na euro). Čisté úrokové výnosy tvoria prevažnú časť výnosov Poštovej banky od roku 2011, pričom sa pohybujú v rozmedzí 89 % - 94 %. V grafe 10 môžeme spozorovať výrazné zvýšenie čistých výnosov z poplatkov a provízií v roku 2015, pričom toto zvýšenie trvalo až do konca skúmaného obdobia. Nárast týchto výnosov spôsobil nižší odvod do fondu ochrany vkladov a zníženie bankového odvodu. Na grafe 11 máme náklady Poštovej banky, z ktorých môžeme spozorovať v roku 2011 výkyv, ktorý bol spôsobený znížením hodnoty investičných cenných papierov. To sa premietlo v opravných položkách Poštovej banky. Taktiež môžeme spozorovať vyšší podiel ostatných prevádzkových nákladov od roku 2014, ktorý stúpал najmä po zavedení nových účtovných štandardov (v roku 2014).

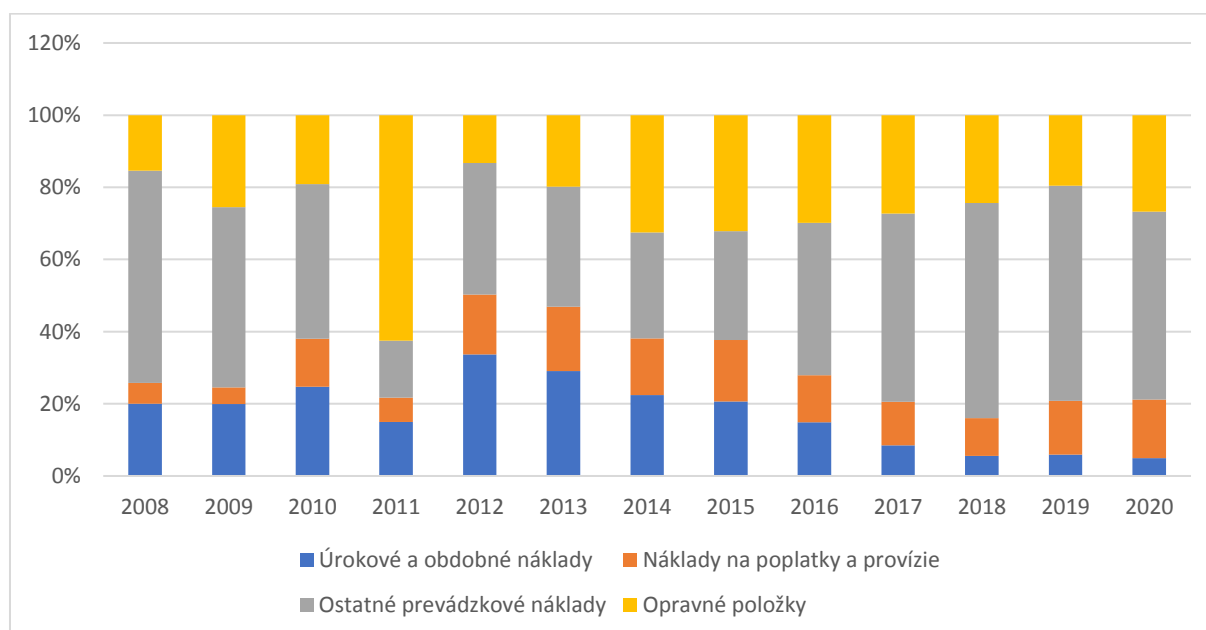
⁶⁸ Poštová banka, Výročné správy (2021). Získané: 30.3.2021. Dostupné na: <<https://www.postovabanka.sk/vyroczne-spravy/>>

Graf 11 - Štruktúra výnosov Poštovej banky, a.s. za roky 2008-2020

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok Poštovej banky, a.s. pre roky 2008–2020⁶⁹

Graf 12 - Štruktúra nákladov Poštovej banky, a.s. za roky 2008-2020

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok Poštovej banky, a.s. pre roky 2008–2020⁷⁰

⁶⁹ Poštová banka, Výročné správy (2021). Získané: 30.3.2021. Dostupné na: <<https://www.postovabanka.sk/vyroczne-spravy/>>

⁷⁰ Poštová banka, Výročné správy (2021). Získané: 30.3.2021. Dostupné na: <<https://www.postovabanka.sk/vyroczne-spravy/>>

Finančná analýza hospodárenia v OTP Banka Slovensko, a.s

Tretia a zároveň posledná banka, ktorú sme sa rozhodli analyzovať je OTP Banka Slovensko, a. s. (ďalej len OTP Banka Slovensko). OTP Banka Slovensko pôsobí na slovenskom trhu a prostredníctvom svojich korešpondenčných bánk aj na zahraničných trhoch ako univerzálna banka s úplnou devízovou licenciou. Banka bola dlhé obdobie (4.4 2002 – 26.11. 2020) kontrolovaná najväčšou maďarskou bankou - OTP Bank Nyrt. Od 26.11.2020 je novým majoritným vlastníkom OTP Banky Slovensko belgická KBC Bank NV, pričom vlatní celkom 99,44 % podiel na základnom imaní OTP Banky Slovensko. OTP Banka Slovensko v súčasnosti disponuje 58 pobočkami po celom Slovensku. V našej analýze bude OTP Banka Slovensko zastupovať jednu z menších bánk na Slovenskom bankovom trhu.⁷¹

Tabuľka 5 - Zisk OTP Banky Slovensko, a.s. po zdanení za roky 2008-2020 (údaje v tis. €)

Rok	Zisk po zdanení	Rok	Zisk po zdanení	Rok	Zisk po zdanení
2008	10 994	2013	1 014	2018	-3 972
2009	-24 516	2014	-433	2019	2 297
2010	-3,498	2015	2 954	2020	-9 621
2011	1,104	2016	-3 021		
2012	-2 067	2017	-5 930		

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok OTP Banky Slovensko, a.s. pre roky 2008–2020⁷²

Na grafe 12 máme zobrazený vývoj zisku OTP Banky Slovensko po zdanení za roky 2008 – 2020, pričom už pri prvom pohľade môžeme pozorovať jeho kolísavý vývoj. V roku 2008 banka zaznamenala najvyšší zisk po zdanení za celé sledované obdobie, ktorý bol na úrovni 10 994 tis. €. Hneď nasledujúci rok (2009) dochádza k prvému prepadu zisku po zdanení, kedy sa OTP Banka Slovensko prvý krát za naše sledované obdobie dostala do straty na úrovni 24 516 tis. €. Samotná banka pripísala túto celkovú stratu viacerým faktorom. Vo svojej výročnej správe spomína napríklad prechod na novú menu a zmeny v systéme, ktoré s tým súviseli, príchod svetovej hospodárskej krízy a dopady tejto krízy na Slovenský bankový trh, zníženie objemu hypotekárnych úverov a tiež schopnosť klientov splácať úvery.⁷³ Nasledujúci rok (2010) sa banka dostalo do straty opäť, no v porovnaní s predchádzajúcim

⁷¹ OTP Banka Slovensko, O banke. (2021). Získané: 2.4.2021. Dostupné na: <<https://www.otpbanka.sk/historia>>

⁷² OTP Banka Slovensko, Výročné správy (2021). Získané: 2.4.2021. Dostupné na: <<https://www.otpbanka.sk/vyroczne-spravy>>

⁷³ OTP Banka Slovensko, Výročná správa (2009). 13-16s. Získané: 2.4.2021. Dostupné na: <<https://www.otpbanka.sk/data/file/42/otp-vyroчна-sprava-2009-sk.pdf>>

rokom sa jej stratu podarilo znížiť. OTP Banka Slovensko znížila túto stratu vďaka organizačným zmenám, ktoré implementovala ešte počas roku 2009. Tieto organizačné zmeny mali za cieľ znížiť prevádzkové náklady banky. Rok 2011 sa podarilo banke dosiahnuť kladný hospodársky výsledok, no v roku 2012 sa ocitla opäť v strate. OTP Banka Slovensko vo svojej výročnej správe uvádza, že najväčší podiel na strate banky v tomto roku mal najmä bankový odvod a mimoriadny bankový odvod, zhoršenie ekonomickej situácie Slovenska, pokles úrokových sadzieb ECB a taktiež nárast prevádzkových nákladov banky (v tomto roku totiž rozšírila a modernizovala sieť svojich pobočiek).⁷⁴ V nasledujúcich rokoch sledovaného obdobia pokračoval cyklus striedania zisku a straty banky. V roku 2015 dosiahla banka zisk na úrovni 2 954 tis. €, čo predstavovalo najvyšší zisk banky od doby svetovej hospodárskej a finančnej krízy. Banka tento zisk pripísala hlavne faktorom ako napríklad ekonomický rast, zníženie platieb bankového odvodu a príspevkov do fondu ochrany vkladov, nárastu úverov, ale aj nárastu dopytu po úveroch pre podnikateľov.⁷⁵ V nasledujúcich rokoch dosahovala banka opäť stratu, ktorá sa pohybovala v rozmedzí 3 až takmer 6 mil. €. V roku 2019 OTP Banka Slovensko zaznamenala po troch po sebe idúcich stratových rokoch opäť zisk. Ako banka uvádza vo svojej výročnej správe, o tento zisk sa pripísali hlavne medziročné nárasty čistých poplatkových výnosov o 7,5 % a zmiernenie poklesu čistých úrokových výnosov na 7,6 %, zvýšenie provízie za sprostredkovanie predaja podielových fondov (+36 %), značný pokles nákladov na riziká. Vyššie výnosové poplatky (o 15,3 %) dosiahla OTP Banka Slovensko v oblasti kartového biznisu, taktiež sa zvýšil počet i objem transakcií o takmer 20 % pod čo sa pripísala aktivizácia klientov, zavedenie nových služieb, zvýšenie počtu bankomatov vrátane recyklačných zvýšilo počet i objem transakcií o takmer 20 %.⁷⁶ V roku 2020 sa banka ocitla od poslednej krízy z roku 2009 v najväčšej strate za sledované obdobie, keď vykázala stratu vo výške 9 621 tis. €. Túto stratu zapríčinila hlavne celosvetová pandémia koronavírusu a jej rýchly vývoj. Banka bola v tomto roku nútená dočasne pristúpiť k obmedzeniam poskytovania služieb, keďže to nadväzovalo na prijatie celoštátnych karanténnych opatrení.⁷⁷

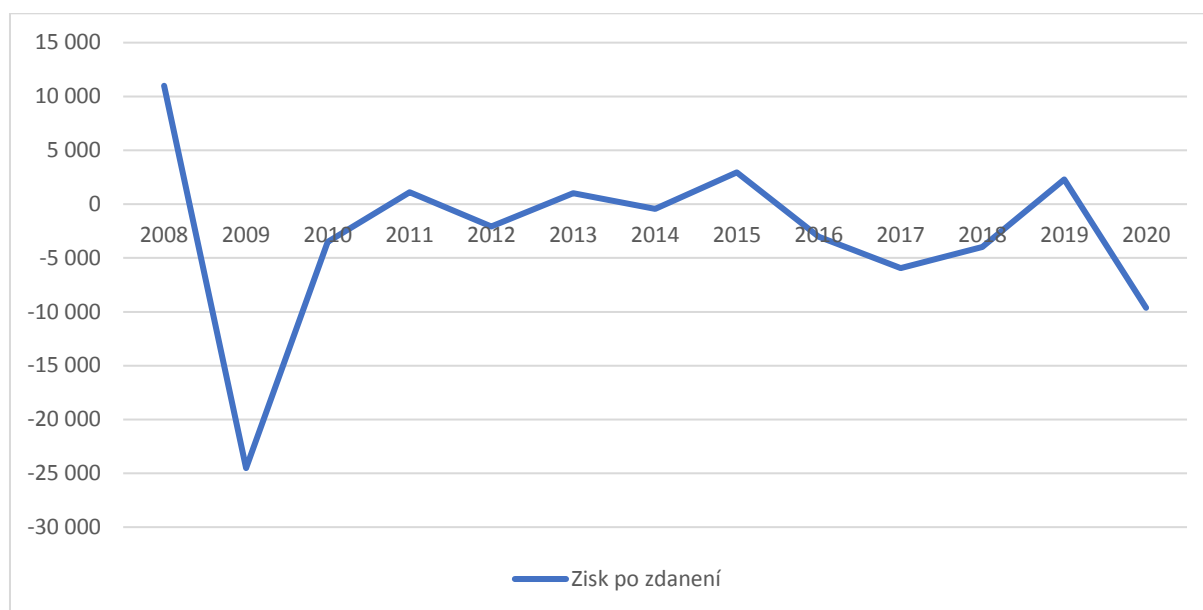
⁷⁴ OTP Banka Slovensko, Výročná správa (2012). 12-14s. Získané: 2.4.2021. Dostupné na: <<https://www.otpbanka.sk/data/file/42/otp-vyrocnna-sprava-2012-sk.pdf>>

⁷⁵ OTP Banka Slovensko, Výročná správa (2015). 11-15s. Získané: 2.4.2021. Dostupné na: <<https://www.otpbanka.sk/data/file/42/otp-vyrocnna-sprava-2015-sk.pdf>>

⁷⁶ OTP Banka Slovensko, Výročná správa (2019). 8s. Získané: 2.4.2021. Dostupné na: <<https://www.otpbanka.sk/data/file/42/otp-vyrocnna-sprava-2019-sk.pdf>>

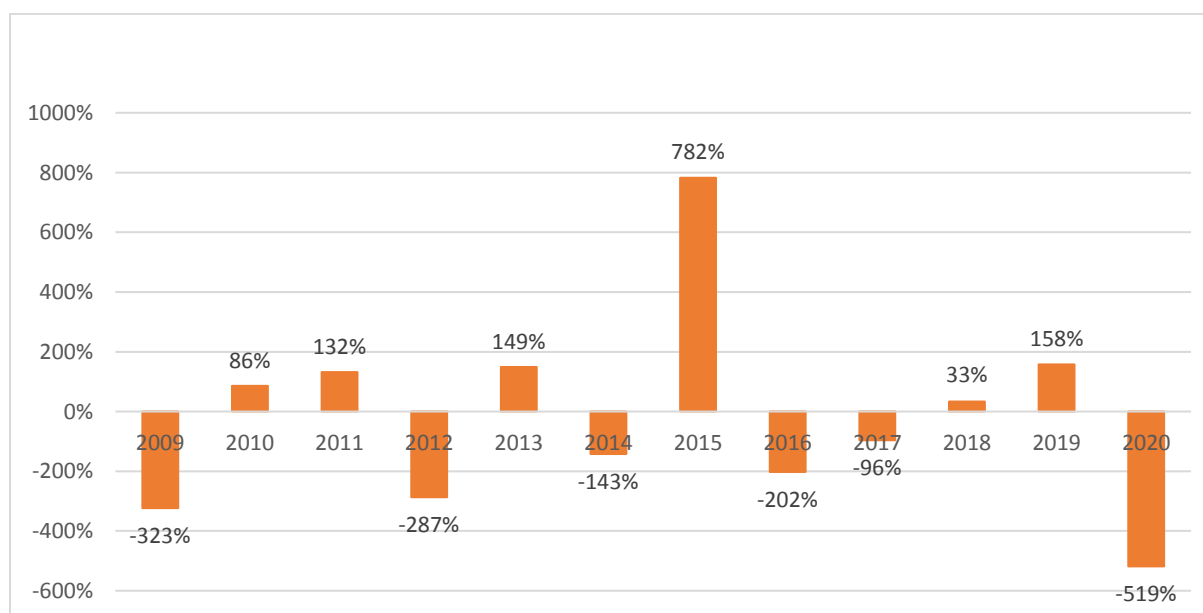
⁷⁷ Register účtovných závierok, IFRS účtovná závierka OTP Banka Slovensko, a.s. (2020). 7s. Získané: 2.4.2021. Dostupné na: <<https://registeruz.sk/cruz-public/domain/financialreport/show/7597346>>

Graf 13 - Zisk OTP Banky Slovensko, a.s. po zdanení za roky 2008-2020 (údaje v tis. €)

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok OTP Banky Slovensko, a.s. pre roky 2008–2020⁷⁸

Graf 14 - Percentuálna medziročná zmena zisku po zdanení v OTP Banka Slovensko, a.s. za roky 2009 - 2020

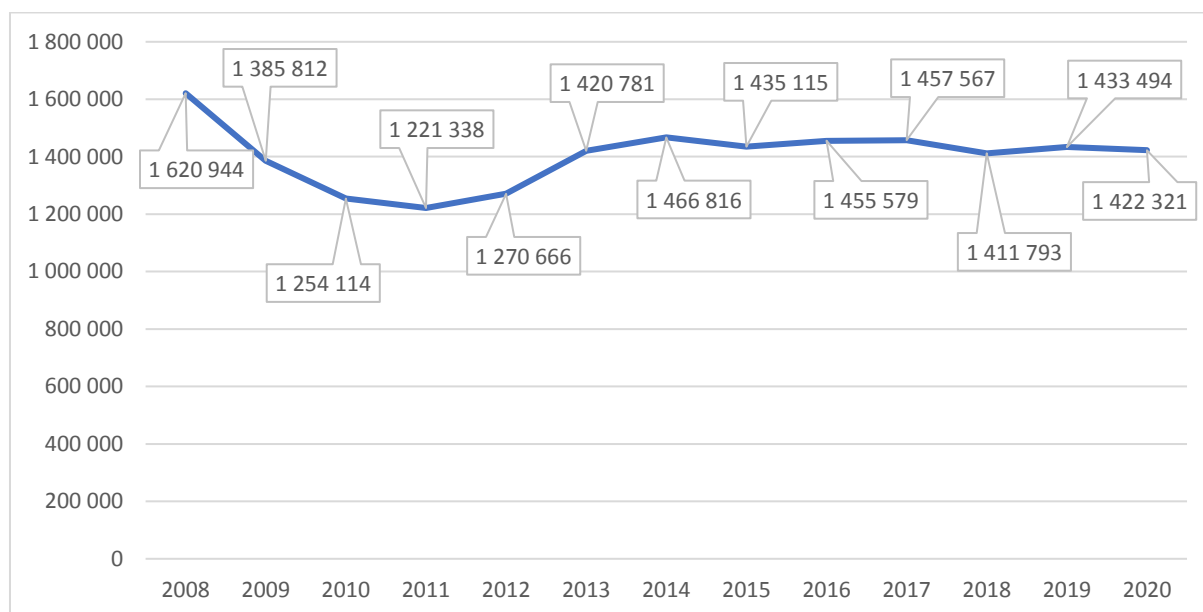
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok OTP Banky Slovensko, a.s. pre roky 2008–2020⁷⁹

⁷⁸ OTP Banka Slovensko, Výročné správy (2021). Získané: 2.4.2021. Dostupné na: <<https://www.otpbanka.sk/vyroczne-spravy>>

⁷⁹ OTP Banka Slovensko, Výročné správy (2021). Získané: 2.4.2021. Dostupné na: <<https://www.otpbanka.sk/vyroczne-spravy>>

Graf 14 zachytáva výšku aktív OTP banky Slovensko počas nami sledovaného obdobia (roky 2008 – 2020). Vývoj aktív mal odlišný priebeh v porovnaní s VÚB a Poštovou bankou. Od 2008, kedy bola výška aktív na najvyššej hodnote (1 620 944 tis. €), môžeme pozorovať prepad celkovej hodnoty aktív OTP Banky Slovensko nasledujúce tri roky. Výška aktív sa napokon stabilizovala na úrovni okolo 1,4 mld. €. Štruktúra aktív sa počas sledovaného obdobia menila, pričom v roku 2008 predstavovali úvery a pohľadávky voči klientom 72 %, no v roku 2020 tvorili až 79 % z celkových aktív OTP Banky Slovensko. Je to zároveň aj najväčší podiel týchto úverov a pohľadávok na celkových aktívach z pomedzi ostatných analyzovaných bánk.

Graf 15 - Hodnota aktív OTP Banka Slovensko, a.s. za roky 2008-2020 (údaje v tis. €)

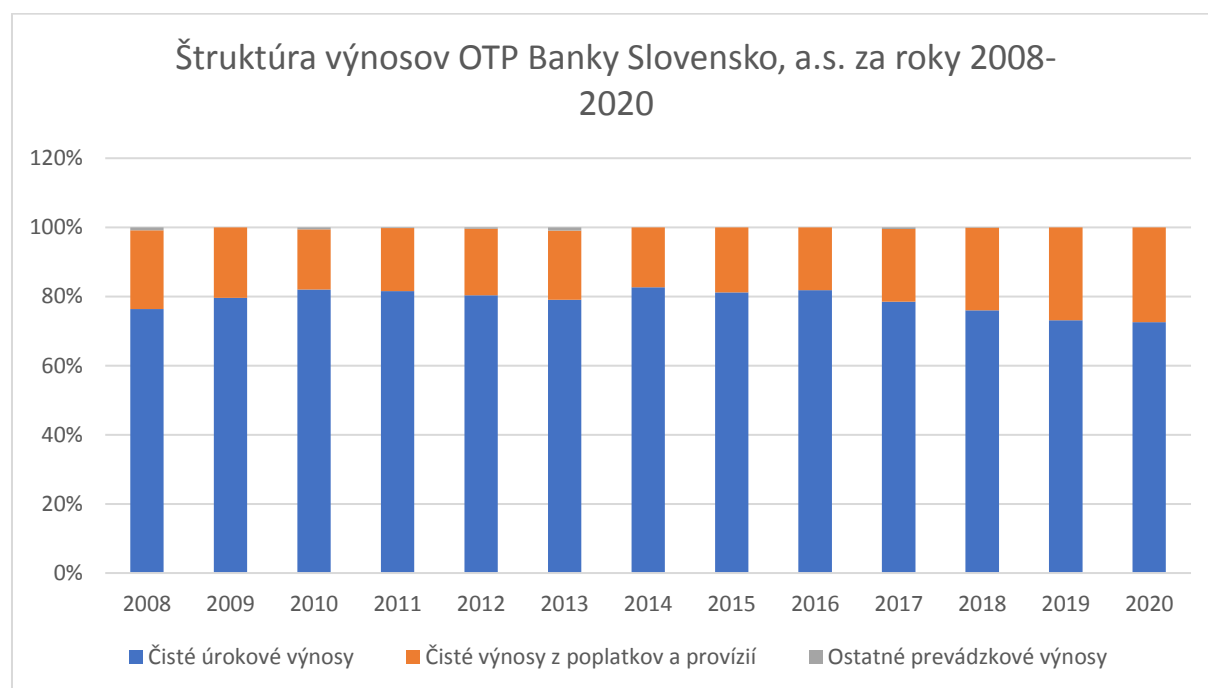
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok OTP Banky Slovensko, a.s. pre roky 2008–2020⁸⁰

Štruktúra výnosov OTP Banky Slovensko sa menila počas sledovaného obdobia rovnako ako v prípade VÚB a Poštovej banky. Graf 15 nám prezentuje štruktúru výnosov OTP Banky Slovensko v nami sledovanom období. Z grafu 15 môžeme vyčítať, že do roku 2009 mala OTP Banka Slovensko okrem výnosov z úrokov a poplatkov aj výnosy inej činnosti, ktoré sú obsiahnuté v ostatných výnosoch. Po roku 2009 sa tieto ostatné výnosy v OTP Banke Slovensko minimalizovali. Ostatné výnosy pritom od roku 2011 tvoria maximálne 1 % podiel

⁸⁰ OTP Banka Slovensko, Výročné správy (2021). Získané: 2.4.2021. Dostupné na: <<https://www.otpbanka.sk/vyroczne-spravy>>

na celkových výnosoch banky. Najvyšší podiel na výnosoch OTP Banky Slovensko za sledované obdobie majú čisté úrokové výnosy, pričom tieto sa pohybujú nad hodnotou až 75 % podielu na celkových výnosoch banky. Na grafe 16 máme zobrazené celkové náklady OTP Banky Slovensko v sledovanom období, pričom môžeme pozorovať vysoký podiel opravných položiek (straty z úverov). Najväčšiu medziročnú zmenu opravných položiek pritom banka eviduje v roku 2009, kedy sa opravné položky zvýšili 3,7 násobne, čo spôsobila hlavne neschopnosť klientov splácať úvery (zapríčinená svetovou hospodárskou a finančnou krízou). OTP Banka Slovensko sa tento nárast snažila vykryť poklesom všeobecných administratívnych nákladov, ktoré v nasledujúcich rokoch nepretržite rástli (tie sú v našom grafe obsiahnuté v ostatných prevádzkových nákladoch).⁸¹

Graf 16 - Štruktúra výnosov OTP Banky Slovensko, a.s. za roky 2008-2020

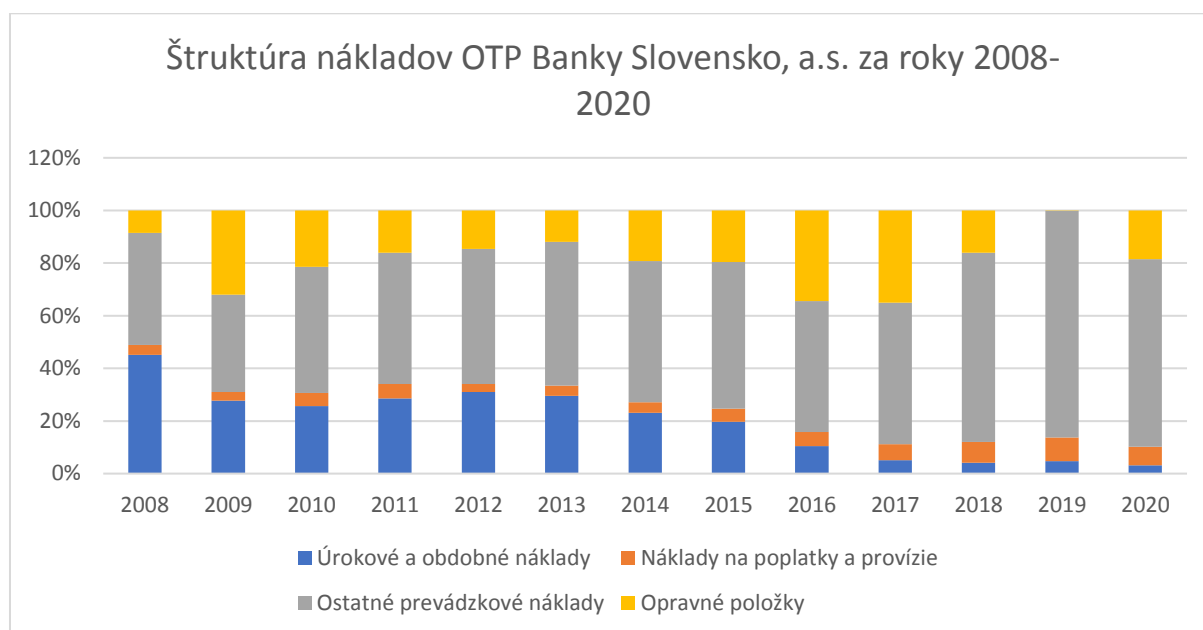

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok OTP Banky Slovensko, a.s. pre roky 2008–2020⁸²

⁸¹ OTP Banka Slovensko, Výročná správa (2009). 13-16s. Získané: 2.4.2021. Dostupné na: <<https://www.otpbanka.sk/data/file/42/otp-vyroczna-sprava-2009-sk.pdf> >

⁸² OTP Banka Slovensko, Výročné správy (2021). Získané: 2.4.2021. Dostupné na: <<https://www.otpbanka.sk/vyroczne-spravy>>

Graf 17 - Štruktúra nákladov OTP Banky Slovensko, a.s. za roky 2008-2020

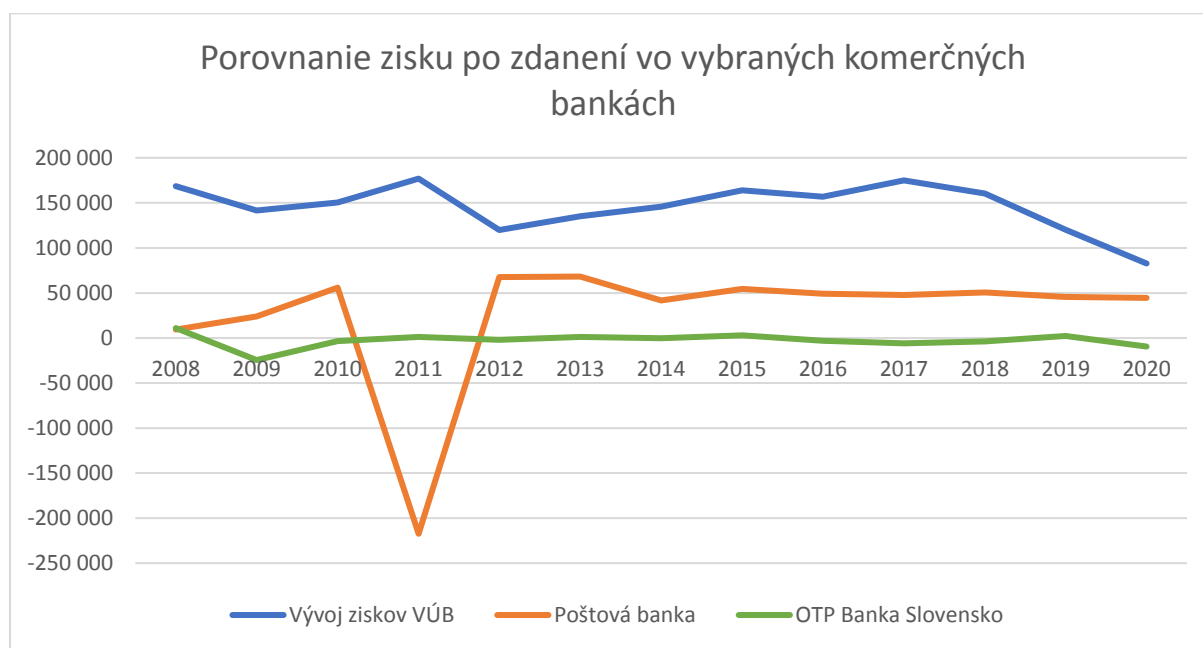

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok OTP Banky Slovensko, a.s. pre roky 2008–2020⁸³

Graf 17 nám zobrazuje trend vývoja zisku po zdanení v skúmaných bankách, pričom tento graf sme zhotovili na základe údajov z predchádzajúcich analýz hospodárenia nami zvolených bánk. Z tohto grafu môžeme vydedukovať, že ku výrazným zmenám ziskov bánk dochádzalo v pomerne rovnakom období, čo nám hovorí o tom, že na ziskovosť bánk vplývali spoločné (rovnaké) faktory, ktoré mohli zisk banky ovplyvniť. Pri porovnaní vývojev zisku vidíme väčšiu podobnosť pri VÚB a OTP Banky Slovensko. Vývoj zisku v Poštovej banke bol značne ovplyvnený stratou, ktorú dosiahli v roku 2011 (stratu Poštovej banky spôsobilo najmä zníženie hodnoty gréckych štátnych dlhopisov). V období posledných šiestich rokov (2014-2020) nedochádza pritom k výraznejším zmenám zisku v OTP Banke Slovensko a v Poštovej banke, no zisk VÚB v roku 2019 aj 2020 jemne klesol. V roku 2019 toto zníženie zisku pripisujeme to obchodnému sporu medzi Amerikou a Čínou a taktiež ďalším poklesom úrokových sadzieb, keďže je to jedna z najväčších bánk a ponúka aj najviac finančných nástrojov pre verejnosť (zasiahlo ju to najviac spomedzi troch sledovaných bánk), v roku 2020 prišla pandémia v podobe korona-vírusu, ktorá tiež ovplyvnila zasiahla najmä VÚB, keďže poskytujú najviac produktov spomedzi sledovaných bánk na bankovom trhu.

⁸³ OTP Banka Slovensko, Výročné správy (2021). Získané: 2.4.2021. Dostupné na: <<https://www.otpbanka.sk/vyroczne-spravy>>

Graf 18 - Porovnanie zisku po zdanení troch vybraných komerčných bánk za roky 2008 – 2020 (údaje v tis. €)

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa účtovných závierok VÚB, a.s., Poštovej banky, a.s., OTP Banky Slovensko, a.s. pre roky 2008–2020

V nasledujúcej kapitole našej práce budeme podrobnejšie analyzovať faktory, ktoré mali vplyv na výšku zisku bánk.

Faktory ovplyvňujúce ziskovosť bánk na Slovensku

Interné a externé faktory môžu ovplyvniť výšku ziskovosti banky. Na základe údajov z predchádzajúcej kapitoly, kde sa zhodnotila ziskovosť troch vybraných komerčných bánk, sa pokúsime v nasledujúcej časti rozobrať niektoré faktory, ktoré nám v skúmanom období v rokoch 2008 až 2020 zásadnou mierou ovplyvnili ziskovosť slovenského bankového sektora.

Zavedenie novej meny euro

Spoločnú menu euro v súčasnosti využíva až 19 členských štátov Európskej únie a od 1. januára 2009 je oficiálnym zákonným platidlom v Slovenskej republike. Séria rozhodnutí a splnení rôznych kritérií, ako je stanovenie výmenného kurzu voči pôvodnej mene (slovenskej korune), predchádzala samotnému prijatiu eura.

Prijatie eura prebiehalo v čase začínajúcej finančnej a hospodárskej krízy z roku 2008 aj keď už nie je možné kvantifikovať vývoj našej ekonomiky v tomto období bez vplyvu zavedenia novej meny, je zjavné, že prínos eura v tomto období bol z hľadiska medzinárodného obchodu veľký. Najmä išlo o elimináciu menového rizika, pokles transakčných nákladov ale aj

otvorenie nových príležitostí. Avšak svetová hospodárska kríza mala za následok úbytok kontraktov v medzinárodnom obchode.⁸⁴

Z pohľadu bánk sa dá hovoriť aj o negatívnych dopadoch zavedenia eura na ich ziskovosť. Mnohé slovenské komerčné banky vo svojich výročných správach uvádzajú ako prijatie eura sprevádzali zvýšene náklady na zmenu v IT systémoch a minimalizáciu výnosov pri obchode s devízami. Zrušenie slovenskej koruny malo za následok aj zmenu pozície slovenských bánk voči materským zahraničným spoločnostiam, uvádza NBS. Nakoľko materské spoločnosti mali v slovenských bankách uložené finančné prostriedky, došlo nielen k výberu týchto vkladov, ale aj k pôžičkám. Pokles príjmov zo zahraničných bánk zapríčinil zníženie úrokových príjmov až o 350 mil. Eur.⁸⁵

Zmena meny na euro bola poznamenaná aj zvýšeným objemom vkladov domácností najmä na konci roka 2008, ktorý súvisel s výmenou slovenskej koruny za eurá. V roku 2009 bola však väčšia časť týchto vkladov opäť presunutá z bankového sektora do hotovostného obehu. Rok 2008 priniesol bankám vyššiu likviditu, aj potenciál pre nové fixované produkty, nakoľko podľa Šupína majú domácnosti vo svojich mimobankových úschovách približne 1 mld. eur, ktoré majú možnosť banky využiť pri krátkodobých produktoch s viazanosťou do maximálne 2 rokov.⁸⁶

Finančná a hospodárska kríza

Podstatným faktorom, ktorý mal veľký dopad na stabilitu aj ziskovosť celého finančného sektora bola finančná kríza z roku 2008. Jej prvé náznaky sa začali prejavovať spočiatku v USA už v roku 2007, na európskom bankovom trhu ale naplno prepukla až v roku 2009.

Príčiny vzniku súvisia s hypotekárnou krízou v Spojených štátoch, keď viaceré americké finančné inštitúcie poskytovali hypotekárne úvery vďaka nízkej úrokovej sadzbe aj menej solventným klientom, ktorým nebolo možné ich splácať.⁸⁷ Ľahko dostupné pôžičky však zapríčinili niekoľko násobný rast ceny nehnuteľností, čo sa podpísalo pod vytvorenie cenovej

⁸⁴ NBS. Analytický komentár č.63.: Vyhodnotenie prínosov eura po 10 rokoch. (2018). 5s. Získané: 3.4.2021. Dostupné na: <http://www.nbs.sk/_img/Documents/_komentare/AnalytickeKomentare/2018/AK63_Dopady_eura_v_SK-2018-63.pdf>

⁸⁵ NBS. Analýza slovenského finančného sektora za rok 2009. (2010). 27,44 s. Získané: 3.4.2021. Dostupné na: <https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Dohlad/ORM/Analzy/2009-2.PDF>

⁸⁶ ŠUPÍN, M.: Vplyv finančnej krízy a zavedenie eura v Slovenskej republike na marketing, obchod a investície v SR. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie MARKETING A OBCHOD 2018, Zavedenie eura v Slovenskej republike a svetová finančná kríza. Zvolen: EDUCA - MaO a Katedra marketingu, obchodu a svetového lesníctva. (2018). 5-6s. ISBN 978-80-8093-069-1.

⁸⁷ ZIMKOVÁ, E.: Bankovníctvo. Banská Bystrica, EKF UMN. 2009. 49s. ISBN 978-80-8083-801-0.

bublíny. Finančné inštitúcie sa pokúšali zbaviť úverového rizika napríklad predajom derivátových finančných nástrojov na sekundárnom trhu. Pád cenovej bubliny a klienti neschopní splácať úvery mali za následok prepád týchto finančných nástrojov, čo vytvorilo veľkú nedôveru na medzibankovom trhu po celom svete a viedlo až ku krachu mnohých investičných bánk v USA ako sú napr. Bear Sterns a Lemon Brothers.⁸⁸

V dôsledku prepojenosti bankového trhu po celom svete a pretavení finančnej krízy v bankovom sektore na celosvetovú hospodársku krízu, sa jej dôsledky začali prejavovať aj na Slovensku. Treba však dodať, že slovenské banky neboli zasiahnuté finančnou krízou v takom rozsahu, ako tomu bolo v USA, vďaka ich dobrej kondícii, avšak bolo zaznamenaných niekoľko negatívnych faktorov.⁸⁹

Po prepuknutí svetovej finančnej a hospodárskej krízy nastali obavy z budúcnosti aj v krajinách EÚ teda aj na Slovensku čo zapríčinilo pokles v dopyte o úvery. V podnikateľských kruhoch sa šírili obavy z možných dôsledkov globálnej krízy na odbytovom trhu a z potenciálneho poklesu dopytu a pod. Obava z platobnej neschopnosti malo následok v podnikateľskom prostredí, začalo sa správať opatrnejšie a šetrnejšie. Dopyt po úveroch v II. polroku 2008 na Slovensku začal klesať.⁹⁰

Slovenský bankový sektor zasiahla hospodárska kríza aj práve kvôli zhoršujúcej sa ekonomickej situácii v Slovenskej republike. Ako vyplynulo z našej analýzy v kapitole 4, podiel zlyhaných úverov začal rásť, kvôli ktorému stúpili opravné položky na straty z úverov. Banky na území Slovenskej republiky zaznamenali v prvom polroku výrazný nárast týchto opravných položiek. Kým za prvých 7 mesiacov tvoril ich objem 41 mil. eur, v rovnakom období v roku 2008 to bolo 89 mil. eur, za mesiace január až júl roku 2009 nadobudli hodnotu 241 mil. eur. Podiel zlyhaných úverov stúpol z dovtedy konštantných 2,5 % až na 4 % z celkových úverov v roku 2009.⁹¹ Banky boli týmto nútené oveľa obozretnejšie posudzovať žiadosti o úvery v súvislosti so stúpajúcou nezamestnanosťou a negatívnymi vyhliadkami ekonomiky. Záujem o úvery tak začal klesať, pod čo sa podpísal nižší záujem ľudí zadlžovať sa a vytvárať si tak hrozbu finančnej insolventnosti ako aj opatrnosť firiem pri budovaní nových investícií.

⁸⁸ ZIMKOVÁ, E.: Bankovníctvo. Banská Bystrica, EKF UMN. 2009. 56s. ISBN 978-80-8083-801-0.

⁸⁹ Inštitút finančnej politiky.: Bankový sektor na Slovensku vs. finančná a hospodárska kríza. 2009. 1s. Získané 4.4.2021. Dostupné na: <<https://www.euroekonom.sk/download2/ekonomika-sr/Bankovy-sektor-na-Slovensku-vs-financna-a-hospodarska-kriza.pdf>>

⁹⁰ BEŠINOVÁ, Z. a kol.: Banky a vplyv celosvetovej finančnej krízy. INTERPOLIS'11 : Zborník príspevkov z VIII. vedeckej konferencie doktorantov a mladých vedeckých pracovníkov s medzinárodnou účasťou v Banskej Bystrici. Banská Bystrica : Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB. 2011. 24s. ISBN 978-80-557-0337-4.

⁹¹ Inštitút finančnej politiky.: Bankový sektor na Slovensku vs. finančná a hospodárska kríza. 2009. 3s. Získané 4.4.2021. Dostupné na: <<https://www.euroekonom.sk/download2/ekonomika-sr/Bankovy-sektor-na-Slovensku-vs-financna-a-hospodarska-kriza.pdf>>

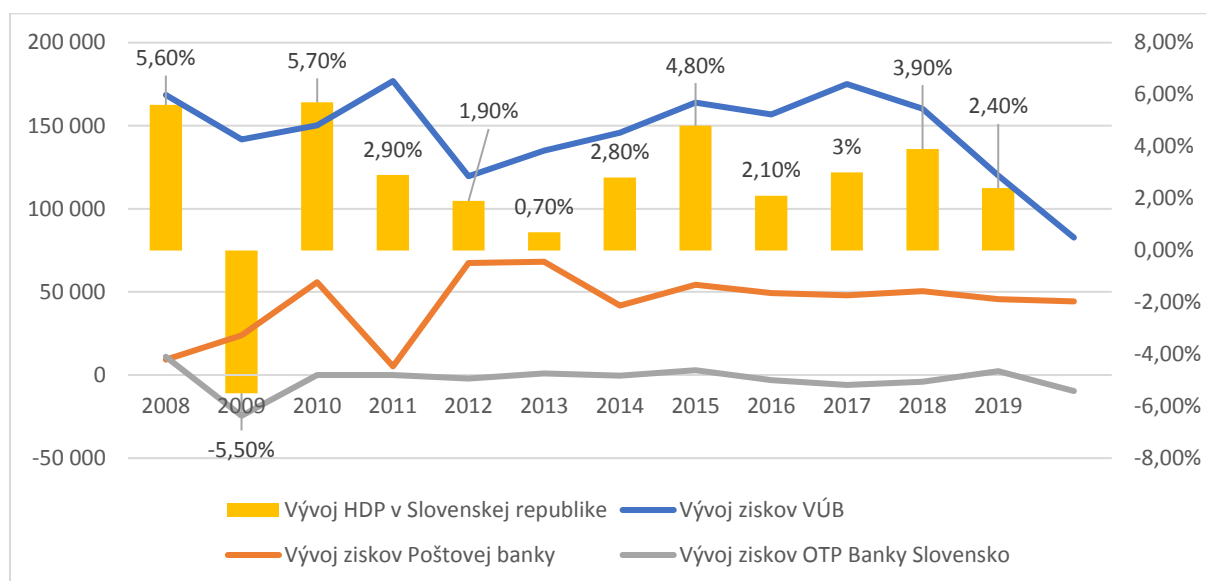
Európske banky absorbovali prvý hospodársky šok z pandémie, ako aj výsledok regulačných reforiem uskutočnených po veľkej finančnej kríze a úspechov prvých šiestich rokov jednotného dohľadu v bankovej únii. Banky vstúpili do tejto krízy s oveľa silnejšou kapitálovou pozíciou a ďalší kapitálový priestor sa vytvoril pomocou opatrení na zmiernenie rizík, ktoré okamžite vydala ECB a národné makroprudenciálne orgány. Na základe údajov, ktoré sú k dispozícii v súčasnosti, očakávame iba mierny pokles pomeru vlastného kapitálu Tier 1 v poslednom štvrtroku 2020 (v porovnaní s tretím štvrtrokom toho istého roku) na úrovne stále vyššie ako na začiatku roku.⁹²

Makroekonomická situácia

Ďalším z významných faktorov, ktorý ovplyvňuje vývoj ziskovosti slovenského bankového trhu banku je makroekonomická situácia krajiny. Kľúčovým ukazovateľom v ekonomickej situácii je aj vývoj hrubého domáceho produktu (ďalej len HDP). Pri porovnaní vývoja HDP a jeho grafu s grafmi ziskovosti jednotlivých komerčných bánk môžeme vidieť veľkú spojitosť (podobnosť vývoja). Ide najmä o obdobie pred finančnou a hospodárskou krízou, kedy banky zaznamenávali nárast svojho zisku, následne prepád v roku 2009, keďže sa kríza sa premietla v bankovom sektore s oneskorenými účinkami. Rok 2010 zaznamenal významný rast zisku bánk v slovenskom bankovom sektore oproti minulému roku, ale následky ekonomickej krízy boli citelné až do roku 2013. V ďalších rokoch nastáva opäť obdobie rastu, po roku 2016 sa úroveň HDP drží na konštantnej úrovni, rovnako ako je to v prípade zisku bánk. Z uvedených môžeme usudzovať, že bankový sektor nie je uzavretý systém, na ktorý by situácia na iných trhoch nemala dopad. Naopak, je veľmi citlivý aj na malé výkyvy celého finančného sektora, ktoré zapríčiňujú pokles výnosov alebo zisku.

⁹² ENRIA, A.: European banks in the post-COVID-19 world. Morgan Stanley Virtual European Financials Conference. Frankfurt am Main. 2021. Získané: 5.4.2021 Dostupné na: <<https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/speeches/date/2021/html/ssm.sp210316~55c3332593.en.html>>

Graf 19 - Vývoj HDP SR (%) a vývoj ziskov vybraných komerčných bánk (v tis. €)

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z NBS⁹³

Daňové a odvodové zaťaženie bánk

Daňové zaťaženie bánk

Banky pôsobiace na území Slovenskej republiky majú status akciovej spoločnosti. To znamená že podliehajú zdaňovaniu svojho zisku. Podľa zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov sú totiž všetky právnické osoby povinné zdaňovať svoj príjem, pričom tento zákon aj upravuje to, ktoré príjmy právnické osoby musia započítať do základu dane a ktoré príjmy sú oslobodené od zdanenia.⁹⁴

Počas histórie Slovenskej republiky sa sadzba dane niekoľkokrát menila. Sadzba dane z príjmu sa znižovala od roku vzniku Slovenskej republiky (1993) až do roku 2003. Sadzba pritom klesla zo 45 % na až 25 % daň z príjmu (2003). S účinnosťou od 1. januára 2004 nahradil doterajší zákon o daniach z príjmov (č. 366/1999) nový zákon o dani z príjmov (č. 595/2003), kedy bola schválená „rovná daň“, ktorá predstavovala rovnaké podmienky zdaňovania príjmov pre fyzické aj právnické osoby, pričom obe skupiny podliehali v tej dobe 19 % zdaneniu svojich príjmov. Rovná daň bola platná až do konca roku 2012, pričom v roku 2013 vstúpila do platnosti novela zákona o dani z príjmov. Táto novela upravovala sadzbu dane z príjmov pre právnické osoby, pričom túto sadzbu zvýšila na 23 %. toto zvýšenie sadzby pre právnické osoby bolo odôvodnené potrebou zníženia deficitu štátneho rozpočtu. V roku 2014 bola sadzba opäť

⁹³ NBS.: Vybrané ekonomické a menové ukazovatele SR. 2020. Získané: 6.4.2021. Dostupné na: <https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/OstatnePublik/ukazovatele.pdf>

⁹⁴ Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov.

znížená na 22 %, pričom táto nová sadzba bola v platnosti až do roku 2016. V roku 2017 došlo k ďalšiemu zníženiu sadzby dane z príjmov pre právnické osoby a to na úroveň 21 %. Táto sadzba je platná až do súčasnosti. V praxi sa táto daň označuje aj ako „korporátna daň“, keďže sa ňou zdaňujú hlavne podnikateľské subjekty (korporácie).⁹⁵

Osobitný odvod vybraných finančných inštitúcií

Vláda Slovenskej republiky prijala zákon č. 384/2011 Z.z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií a o doplnení niektorých zákonov, ktorým zaviedla osobitný odvod pre banky ako nástroj na boj s následkami svetovej finančnej a hospodárskej krízy z roku 2009. Podobné opatrenia pritom vykonali aj vo viacerých členských štátoch Európskej únie, pričom sa líšili iba vo forme a výške sadzby odvodu. V roku 2011 uzniesla Národná rada Slovenskej republiky zákon č. 384/2011 Z.z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií a o doplnení niektorých zákonov. Tento schválený zákon predstavoval pre banky povinnosť od 1.1.2012 platiť odvod z pasív banky očistených o vlastné imanie a vklady, ktoré spadajú pod Fond na ochranu vkladov, pričom samotný odvod bol vo výške 0,4 %.⁹⁶ Ministerstvo financií vo svojej dôvodnej správe uviedlo, že účelom tohto zákona malo byť vytvorenie takého mechanizmu, ktorým by sa banky podieľali na nákladoch ďalších finančných kríz, zároveň sa mal týmto zákonom nastaviť princíp rozdelenia záťaže.⁹⁷

Hneď v prvom roku od platnosti zákona vláda Slovenskej republiky novelizovala tento zákon, pričom novelizáciou sa bankový odvod takmer zdvojnásobil. Zákon bol upravený tak, že rozšíril základ bankového odvodu aj o poistné vklady (odvod sa teda vypočítal zo všetkých pasív banky okrem vlastného imania, ktoré sa odpočítalo od ostatných pasív banky). Bankám podľa tejto prijatej novely vznikla povinnosť v poslednom kvartáli s poslednou splátkou bankového odvodu za kalendárny rok zaplatiť aj mimoriadny odvod vo výške 0,1 %. Zákon taktiež zakazoval navyšovanie poplatkov pre klientov bánk.⁹⁸ Táto novelizácia zákona zaviedla automat, ktorým sa v nasledujúcich rokoch mala sadzba odvodu upravovať. Celková výška odvedenej sumy za predchádzajúci rok bola kľúčová pre výpočet tejto upravovanej sadzby. V zákone sa zaviedli určité pravidlá, ktoré mali vplyv na výšku odvodu. Zo zákona vyplývalo

⁹⁵ BENKO, J.: Vývoj sadzieb dane z príjmov. (2016). PODNIKAJTE.SK. Získané: 8.4.2021. Dostupné na: <<https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/vyvoj-sadzieb-dane-z-prijmov>>

⁹⁶ Zákon č. 384/2011 Z.z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií a o doplnení niektorých zákonov. (znenie platné do 31.8.2012).

⁹⁷ NR SR.: Vládny návrh zákona o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií a o doplnení niektorých zákonov – dôvodová správa. 1-2s. Získané: 8.4.2021. Dostupné na: <<https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=428688>>

⁹⁸ POISTENIE.SK.: Poslanci schválili zvýšenie bankového odvodu. (2012). Získané: 10.4.2021. Dostupné na: <<https://www.poistenie.sk/poslanci-schvalili-zvysenie-bankoveho-odvodu>>

že bankám sa po presiahnutí sumy 500 mil. € zníži výška odvodu na 0,2 %, po presiahnutí sumy 750 mil. € sa zníži výška odvodu na 0,1 % a v prípade že by banka presiahla hodnotu 750 mil. € a zároveň dosiahne 1,45 % z hodnoty celkových aktív za bankový sektor Slovenskej republiky, tak nemusí platiť odvod.⁹⁹ V dôvodnej správe k príslušnej novele sa uvádza, že prijatý zákon mal mať pozitívny dopad na verejné financie štátu, no zároveň sa očakával negatívny dopad tohto zákona na ziskovosť bánk (pretože sa v roku 2012 okrem rozšírenia základu odvodu zaviedol aj mimoriadny odvod).¹⁰⁰ Podľa niektorých analytikov sa zvýšenie odvodu premietlo do cien bankových poplatkov, pričom inštitút INESS pripisuje navýšeniu bankového odvodu spolu s rastom daní a odvodomého zaťaženia zamestnancov to, že banky zvyšovali poplatky za niektoré bankové služby aj napriek tomu, že to zákon zakazoval.¹⁰¹

Podobne ako v ostatných krajinách Európskej únie bol aj na Slovensku zavedený bankový odvod počas finančnej krízy, no väčšina ekonómov hodnotí jeho dopady negatívne. Bankový odvod znižuje ziskovosť bankového sektora a taktiež znižuje tvorbu kapitálu bánk, čo ovplyvňuje negatívne banky pri poskytovaní úverov. Slovensko malo za rok 2012 najvyššiu sadzbu v pomere aktívam bánk v porovnaní s ostatnými krajinami Európskej únie, ktoré bankový odvod taktiež zaviedli. V tomto roku na Slovensku dosiahol odvod 1,75 násobok sumy, ktorú banky odviedli na dani z príjmov, čo ho zaraďuje medzi krajiny s najvyšším daňovo-odvodovým zaťažením.¹⁰²

V roku 2014 sa vyhláškou Ministerstva financií SR výška odvodu znížila na 0,2 % po splnení zákonnej podmienky dosiahnutia 500 mil. €. V roku 2016 bola prijatá novela zákona, pričom táto novela automatickú úpravu sadzby zrušila a zaviedla pevnú výšku sadzby na úrovni 0,2 %. Pevná sadzba odvodu mala ostať v platnosti až do roku 2020, no podľa Slovenskej bankovej asociácie poškodzuje konkurencieschopnosť bánk, úverovanie ekonomiky a zvyšovanie kapitálu bánk. V roku 2016 dosiahla efektívna daňová sadzba podľa Slovenskej

⁹⁹ Zákon č. 384/2011 Z.z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií a o doplnení niektorých zákonov. (znenie platné do 28.4.2015).

¹⁰⁰ NR SR.: Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 384/2011 Z. z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií a o doplnení niektorých zákonov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov – dôvodová správa. 1s. Získané: 10.4.2021. Dostupné na: <<https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=366817>>

¹⁰¹ ĎURANA, R.: Banky dvíhajú ceny. Dôvodom je aj Ficov balíček (TASR). (2012). INESS.SK. Získané: 10.4.2021. Dostupné na: <<https://iness.sk/sk/stranka/7396-Banky-dvihaju-ceny-Dovodom-je-aj-Ficov-balicek-TASR>>

¹⁰² KUŠNÍROVÁ, J., RABATINOVÁ, M.: Vybrané aspekty zdaňovania bankového sektora. Vedecký časopis FINANČNÉ TRHY 3/2015. 7-8s. Bratislava, Derivat (2015). ISSN 1336-5711. Získané: 12.4.2021. Dostupné na: <http://www.derivat.sk/files/2015_financne_trhy/2015_3_sept_FT_Kusnirova_Rabatinova.pdf>

bankovej asociácie hodnotu necelých 34 %, čo robilo zo slovenského bankového sektora jeden z najviac zaťažených daňovou politikou.¹⁰³

V roku 2019 vznikol najväčší zlom vo vývoji bankového odvodu, keď sa vláda rozhodla výšku bankového odvodu zdvojnásobiť na hodnotu 0,4 %. Ministerstvo financií obhajovalo zvýšenie tým, že podľa štatistiky ziskovosti bankového sektora na Slovensku je rentabilita vlastného kapitálu o 45 % vyššia ako priemer Európskej únie.¹⁰⁴

Zvýšenie bankového odvodu zožalo veľa kritiky, keď aj Národná banka Slovenska tvrdila, že toto zvýšenie odvodu na 0,4 % môže ohroziť celý bankový sektor na Slovensku, nakoľko by nová výška odvodu podľa predpokladov tvorila až 33 % podiel zo ziskov bánk v roku 2018 (pri vtedajšej výške sadzby – 0,2 % tvoril iba 16 % podiel). V čase novej finančnej krízy by mohol takýto pokles ziskovosti spôsobiť odliv bánk zo Slovenského bankového trhu.¹⁰⁵

Európska centrálna banka zvýšenie bankového odvodu na 0,4 % kritizuje taktiež, nakoľko podľa nej môže priniesť ohrozenie finančnej stability a negatívne pôsobiť na poskytovanie úverov. ECB poukazuje hlavne na zámer bankového odvodu, pre ktorý bol tento odvod zavedený a teda tvorba rezerv pre ochranu bankového sektora, pričom odstránenie časového obmedzenia berie ako riziko v čase ďalšej finančnej krízy.¹⁰⁶

V roku 2020 ministerstvo financií SR došlo s návrhom na úplné zrušenie bankového odvodu, pričom bol tento návrh schválený 87 hlasmi zo 138 prítomných poslancov na hlasovaní. Tento návrh nadväzoval na memorandum o spolupráci medzi vládou a Slovenskou bankovou asociáciou z júna 2020. Od 1. januára 2021 sa teda bankový odvod ruší úplne, pričom zostatok uhradeného osobitného odvodu má zostať štátnym aktívom. Takéto finančné prostriedky sa môžu použiť v súlade s memorandumom na činnosť Rozvojového fondu Slovenska

¹⁰³ KOLLÁROVÁ, Z.: Bankový odvod nakoniec môže zaplatiť spotrebiteľ. (2016). TREND.SK. Získané: 12.4.2021. Dostupné na: <<https://www.trend.sk/financie/bankovy-odvod-nakoniec-moze-zaplatit-spotrebitel>>

¹⁰⁴ Ministerstvo financií SR.: Bankový odvod sa zdvojnásobí. (2019). Získané: 12.4.2021. Dostupné na: <<https://www.mfsr.sk/sk/media/tlacove-spravy/bankovy-odvod-zdvojnaso-bi.html>>

¹⁰⁵ TASR.: Zvýšenie bankového odvodu zasiahne ziskovosť celého sektora, upozorňuje NBS. (2019). FINWEB.SK. Získané: 12.4.2021. Dostupné na: <<https://finweb.hnonline.sk/ekonomika/2036309-zvysenie-bankoveho-odvodu-zasiahne-ziskovost-celeho-sektora-upozornuje-nbs>>

¹⁰⁶ KOREŇ, M.: Európska centrálna banka dala za pravdu bankárom: Zvýšenie bankového odvodu ohrozuje finančnú stabilitu. (2019). EURACTIV.SK. Získané: 12.4.2021. Dostupné na: <<https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/news/europska-centralna-banka-dala-za-pravdu-bankarom-zvysenie-bankoveho-odvodu-ohrozuje-financnu-stabilitu/>>

(tá bude zameraná na podporu a financovanie rozvojových programov vlády SR), čím banky získajú možnosť podieľať sa na financovaní projektov Rozvojového fondu.¹⁰⁷

Základná úroková sadzba ECB

Vývoj ziskovosti komerčných bánk, ktoré pôsobia na Slovensku je určitou mierou ovplyvnený aj ďalším faktorom, ktorým je výška úrokovej sadzby. V tabuľke 5 je uvedený prehľad troch úrokových sadzieb ECB od roku 2009, kedy sme prijali spoločnú menu euro. V tabuľke môžeme vidieť sadzby jednoduchové refinančné operácie, hlavné rafinačné operácie, čo sa považuje za základnú úrokovú sadzbu ECB a jednoduchové sterilizačné operácie.

Tabuľka 6 - Úrokové sadzby ECB

Platné od	Jednoduchové refinančné operácie	Hlavné refinančné operácie	Jednoduchové sterilizačné operácie
18.9.2019	0,25%	0,00%	-0,50%
16.3.2016	0,25%	0,00%	-0,40%
9.12.2015	0,30%	0,05%	-0,30%
10.9.2014	0,30%	0,05%	-0,20%
11.6.2014	0,40%	0,15%	-0,10%
13.11.2013	0,75%	0,25%	0,00%
8.5.2013	1,00%	0,50%	0,00%
11.7.2012	1,50%	0,75%	0,00%
14.12.2011	1,75%	1,00%	0,25%
9.11.2011	2,00%	1,25%	0,50%
13.7.2011	2,25%	1,50%	0,75%
13.4.2011	2,00%	1,25%	0,50%
13.5.2009	1,75%	1,00%	0,25%
8.4.2009	2,25%	1,25%	0,25%
11.3.2009	2,50%	1,50%	0,50%
21.1.2009	3,00%	2,00%	1,00%
1.1.2009	3,00%	2,50%	2,00%

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z NBS¹⁰⁸

¹⁰⁷ TASR.: Bankový odvod sa zruší, plénum schválilo návrh zákona z dielne Ministerstva financií. (2020). TREND.SK. Získané: 12.4.2021. Dostupné na: <<https://www.trend.sk/spravy/bankovy-odvod-zrusi-plenum-schvalilo-navrh-zakona-dielne-ministerstva-financi>>

¹⁰⁸ NBS. Úrokové sadzby ECB. (2021). Získané: 15.4.2021. Dostupné na: <<https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/financne-trhy/urokove-sadzby/urokove-sadzby-ecb?fbclid=IwAR3bnBjY7V--2h684YfZrmPxsW5FCVG3bCYTaypkZseNrb2DlN221LHkf58>>

Z údajov, ktoré máme v tabuľke 5 môžeme vidieť, že prvý väčší zlom nastal až v roku 2014. V tomto roku sa dostala úroková sadzba na prebytočnú likviditu, tiež nazývaná krátkodobá sterilizačná úroková sadzba do záporných hodnôt, kvôli opatreniu ECB.

Dosiahnutie inflačného cieľu bolo v strednodobom horizonte ohrozené, pretože bola nižšia predikovaná inflácia oproti cieľu a tiež aj nižší očakávaný rast HDP, a tým pádom bola ECB motivovaná zaviesť toto opatrenie. Na základe strednodobých a dlhodobých inflačných očakávaní, ktoré výrazne poklesli by sa mala inflácia v eurozóne nachádzať hlboko pod inflačným cieľom ECB ešte najbližších desať rokov.¹⁰⁹

V roku 2016 sa ECB snažila podporiť zvýšenie hospodárskeho rastu a spôsobiť zvýšenie inflácie, a to postupným znižovaním základnej úrokovej sadzby až na nulovú hodnotu. Ale z dôvodu znižovania úrokovej sadzby došlo aj k poklesom úrokových sadzieb na úvery aj vklady, čo môže spôsobiť zlučovanie alebo aj odchod rôznych európskych bánk, pretože to vplýva na ich ziskovosť. Tieto banky sú materskými bankami aj slovenských pobočiek.¹¹⁰

Výnosy slovenského bankového sektora sú tvorené hlavne úrokovými príjmami. Avšak základná úroková miera na úrovni 0 % bola ECB ponechaná a následne ešte pokračovala s poklesom zvyšných dvoch úrokových mier. Kvôli týmto krokom sú komerčné banky na Slovensku nútené znižovať úrokové sadzby na úvery a dostávajú sa pod veľký tlak. Zvýšenie objemu poskytnutých úverov je jedinou možnosťou ako si udržať príjmy. Kvôli poklese úrokovej marže banky neboli schopné udržať svoje výnosy z úverového portfólia aj napriek zvýšeniu počtu poskytnutých hypoték pri nízkom kreditnom riziku. V mesiaci september v roku 2019 bol medziročný pokles ziskovosti bánk o takmer 5 %, tento pokles bol spôsobený práve poklesom výnosov.¹¹¹

Poskytovanie úverov

Pri takomto znižovaní sadzieb, ako sme spomenuli v minulej časti našej diplomovej práce, sa banky snažia poskytovať väčší objem úverov, hlavne hypotekárnych úverov, aby vykryli výpadok úrokových marží. V nasledujúcej tabuľke č. X sú objemy úverov od roku 2004

¹⁰⁹ TITZE, M.: Menová politika záporných úrokových sadzieb v eurozóne a Japonsku. 3s. (2016). Získané: 15.4.2021. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/publication/312099465_Menova_politika_zapornych_urokovych_sadzieb_v_eurozone_a_Japonsku>

¹¹⁰ TASR.: Nulové sadzby ECB znížia ceny úverov. (2016). SME.SK. Získané: 15.4.2021. Dostupné na: <<https://ekonomika.sme.sk/c/20115157/nulove-sadzby-ecb-znizia-ceny-uverov.html>>

¹¹¹ KALMAN, J.: Hlavné riziká a trendy z pohľadu stability slovenského finančného sektora. (2019). NBS, BIATEC, Odborný bankový časopis. Bratislava: Národná banka Slovenska, ročník 27, 6/2019. 3-4s. Získané: 16.4.2021. Dostupné na: <http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2019/06-2019/02_biatec2019_06Dec_Kalman.pdf>

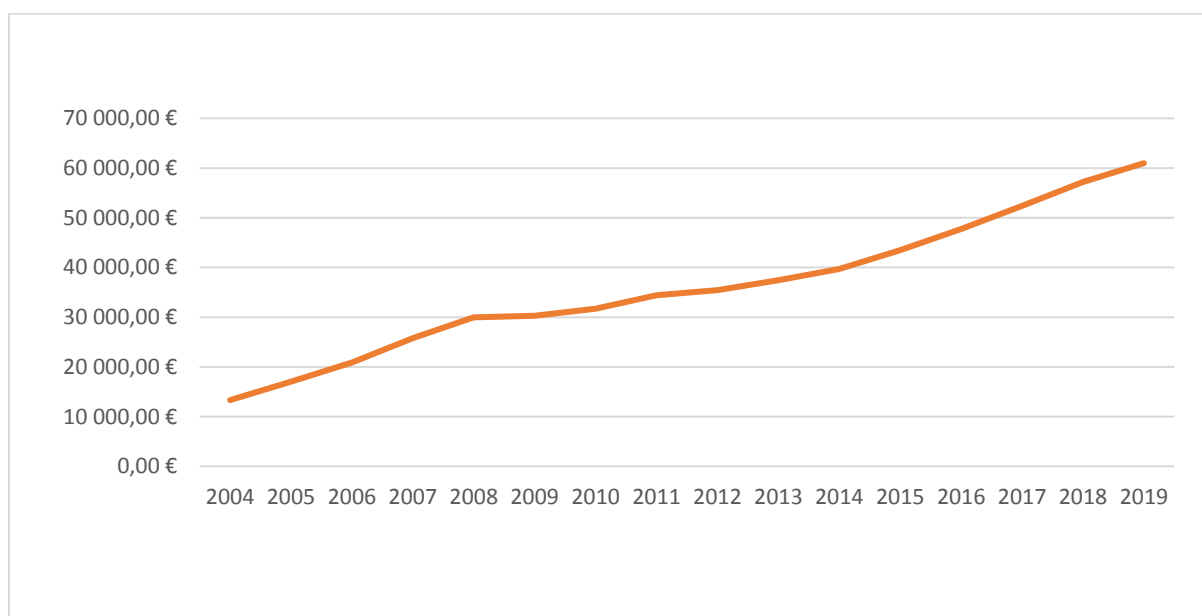
až po rok 2019. Možná výška hypotekárnych úverov nad 90 % hodnoty zábezpeky sa zrušila v roku 2018 a tiež sa znižuje aj podiel celkovej zadlženosti osôb ku výške ich príjmov. Do tabuľky č. X sme dali aj rok 2019, pretože NBS prijala v tomto roku opatrenia, ktorými sa snaží zredukovať zadlžovanie obyvateľstva.¹¹²

Tabuľka 7 - Objem poskytnutých úverov celkom v SR (údaje v mil. €)

Rok	Úvery celkom	Rok	Úvery celkom
2004	13 320,72 €	2012	35 420,00 €
2005	17 015,20 €	2013	37 415,00 €
2006	20 902,00 €	2014	39 704,00 €
2007	25 793,00 €	2015	43 522,00 €
2008	29 996,00 €	2016	47 758,00 €
2009	30 259,00 €	2017	52 386,00 €
2010	31 704,00 €	2018	57 189,00 €
2011	34 442,00 €	2019	60 986,62 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z NBS¹¹³

Graf 20 - Objem poskytnutých úverov celkom v SR (údaje v mil. €)

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z NBS¹¹⁴

¹¹² SITA.: Od októbra sa sprísňujú podmienky v oblasti poskytovania úverov. (2018). BANKY.SK. Získané: 20.4.2021. Dostupné na: <<https://banky.sk/od-oktobra-sa-sprisnuju-podmienky-v-oblasti-poskytovania-uverov/>>

¹¹³ NBS. Makroekonomická databáza. (2021). Získané: 21.4.2021. Dostupné na: <<https://www.nbs.sk/sk/menova-politika/makroekonomicka-databaza/makroekonomicke-ukazovatele-graf>>

¹¹⁴ NBS. Makroekonomická databáza. (2021). Získané: 21.4.2021. Dostupné na: <<https://www.nbs.sk/sk/menova-politika/makroekonomicka-databaza/makroekonomicke-ukazovatele-graf>>

Pri porovnaní údajov o celkových poskytnutých úveroch, ktoré máme v tabuľke 6 môžeme vidieť skoro 6 násobný nárast od roku 2004 po rok 2019. Prvá väčšia vlna nárastu bola zaznamenaná v rokoch 2004 až 2008. Následne sa situácia stabilizovala z dôvodu finančnej krízy. Druhá výrazná vlna nárastu bola zaznamenaná v rokoch 2013 až po rok 2018 a neskôr v roku 2019 bola zaznamenaná menšia medziročná zmena, keď sme to porovnávali s predchádzajúcou zmenou.

Diskusia a Záver

V našej diplomovej práci s názvom Faktory ovplyvňujúce ziskovosť bankového sektora, sme sa venovali podrobnejšie ziskovosti bánk na Slovensku. Cieľom našej práce bolo analyzovať faktory, ktoré ovplyvňujú zisk komerčných bánk pôsobiacich v slovenskom bankovom sektore.

V prvej kapitole sme si spracovali teoretické poznatky z oblasti bankovníctva, ktoré sme sa dozvedeli z domácich aj zo zahraničných zdrojov. Opísali sme v nej základné funkcie bánk a taktiež sme priblížili podstatu ekonomickej činnosti bánk. Podrobne sme popísali súvahu banky a výkaz ziskov a strát, ktoré predstavujú dva hlavné finančné výkazy bánk, pričom sme jednotlivé položky z týchto výkazov aj zadefinovali. Taktiež sa v tejto kapitole práce zameriavame na bankovú sústavu na Slovensku, pričom v nej opisujeme pôsobnosť NBS a bližšie rozoberáme komerčné banky, pri ktorých sme v tejto kapitole venovali pozornosť hlavne legislatívnym aspektom pôsobenia bánk na Slovensku. V tejto kapitole máme aj tabuľku, ktorá predstavuje zoznam všetkých bánk pôsobiacich na slovenskom bankovom trhu.

Druhá kapitola našej práce je veľmi dôležitá, nakoľko sme si v nej stanovili parciálne ciele, ktoré nám pomohli dosiahnuť hlavný cieľ našej práce. Táto kapitola zároveň definovala metodiku našej práce.

Tretiu kapitolu sme venovali finančnej analýze troch nami vybraných komerčných bánk pôsobiacich na Slovensku. Analýzou sme skúmali vývoj zisku, aktív, výnosov a nákladov vo VÚB, Poštovej banke a OTP Banke Slovensko. Analyzovali sme tieto údaje počas sledovaného obdobia trinástich rokov, pričom sa nám v nej podarilo jasne zachytiť kľúčové obdobia, počas ktorých dochádzalo v bankách ku zmene vo vývoji zisku. Ďalej sme tu ešte porovnali vývoj zisku vo všetkých troch skúmaných bankách, pričom toto porovnanie nám naznačilo, že ku zmenám vývojev zisku došlo v približne rovnakých obdobiach. Ďalšia časť tejto kapitoly nám na základe poznatkov z predchádzajúcej časti práce stanovila faktory, ktoré mali počas nami skúmaného obdobia zásadný vplyv na vývoj ziskovosti bánk. Medzi tieto faktory sme zaradili prijatie novej meny, vplyv finančnej a hospodárskej krízy, kde sme načrtli aj krízu spojenú s koronavírusom, makroekonomickú situáciu v krajine, daňové a odvodové zaťaženie komerčných bánk na Slovensku, výšku úrokovej sadzby ECB a objem poskytovaných úverov. Na záver tejto kapitoly sme si v časti diskusia a záver vyhodnotili všetky faktory ovplyvňujúce ziskovosť komerčných bánk na Slovensku. Podľa našich zistení mali na poklese zisku najvyššiu mieru najmä finančná a hospodárska kríza, prijatie osobitného odvodu pre vybrané inštitúcie a jeho následné navyšovanie a znižovanie úrokových sadzieb ECB, pričom tie ovplyvnili výšku

úrokových marží a hlavne vývoj na úverovom trhu. Taktiež sme tu poukázali na výhody a nevýhody, ktoré plynú z podnikania v slovenskom bankovom sektore.

Analýzou nami zvolených komerčných bánk a skúmaním ich účtovných závierok, sme sa dopracovali k odhaleniu rizikových okamihov, ktoré zasiahli zisk týchto bánk. Na základe zistených rizikových okamihov sme následne mohli určiť rozhodujúce faktory, ktoré mali zásadný vplyv na zisk bánk. Najväčší prepád zisku bánk nastal v roku 2009. V tomto roku sa totiž udiali dve zlomové udalosti a to zavedenie novej meny a príchod finančnej a hospodárskej krízy v Európe a s ním spojená recesia slovenskej ekonomiky. Pri prechode na euro hovoríme len o strate, ktorá na slovenskom bankovom trhu nastala v dôsledku menových operácií, nakoľko sa zvýšenie nákladov bánk na technické a programové zmeny premietlo už aj v predchádzajúcich rokoch. Väčší vplyv pripisujeme prepádu celosvetovej ekonomiky, ktorý spôsobil to, že bankový klienti mali horšiu schopnosť splácať úvery a pôžičky. Taktiež mal prepád celosvetovej ekonomiky za následok zmenšenie objemu podnikateľských investícií a väčšiu obozretnosť bánk pri poskytovaní nových hypotekárnych úverov. Napriek negatívnym vplyvom z krízy dokázali banky na Slovensku počas svetovej hospodárskej a finančnej krízy generovať zisky a teda neboli odkázané na pomoc od štátu a medzinárodných inštitúcií, pričom v krajinách ako Írsko, Portugalsko či Španielsko boli na takúto pomoc banky odkázané (čo môžeme chápať ako výhodu bankového sektora na Slovensku).

V roku 2012 nastal pre banky ďalší zlomový moment, kedy mnoho bánk zaznamenalo pokles zisku. V tomto prípade zohrávalo dôležitú rolu zavedenie osobitného odvodu vybraných finančných inštitúcií vo výške 0,4 % z očistených pasív banky a tiež mimoriadny odvod, ktorý bol vo výške 0,1 %. Napriek tomu, že vláda SR sľubovala dočasnosť tohto odvodu, ešte v roku 2019 bol odvod navýšený opäť na 0,4 % (medzičasom klesol na 0,2 %). Od 1. januára 2021 bankový odvod už úplne zrušený, čo má pozitívny vplyv na zisk bánk na Slovenskom bankovom trhu. Keďže výšku odvodu určovala vláda SR, považujeme to ako nevýhodu, nakoľko bol dlhú dobu bankový odvod na vysokej úrovni (0,4 %) a to kritizuje aj samotná ECB.

Pre banky na Slovensku malo pozitívny vplyv obdobie zvýšeného hospodárskeho rastu, kedy stúpala ziskovosť komerčných bánk. Ziskovosť bánk v tomto období stúpala až do roku 2016, pričom v tomto roku môžeme hovoriť o historickom rekorde, keď zisk všetkých slovenských bánk presiahol 740 mil. €. Postupným spomaľovaním ekonomiky, no hlavne znižujúcimi sa úrokovými sadzbami ECB, boli nútené banky na Slovensku maximalizovať objem poskytnutých hypoték, aby boli schopné udržať svoj zisk aspoň na konštantnej úrovni. Zisk všetkých bánk pôsobiacich na Slovensku dosiahol v roku 2019 výšku 643 mil. €

Z hľadiska trendu vývoja Slovenského bankového trhu vyplývajú viaceré hrozby a riziká. Medzi najväčšie hrozby a riziká pre komerčné banky zaradujeme zhoršenú ekonomickú situáciu, vývoj úrokových sadzieb ECB a tiež navyšovanie bankového odvodu. Priamy dopad na zadlžovanie domácností má práve výrazné znižovanie úrokových sadzieb ECB a následná snaha komerčných bánk o poskytovanie väčšieho množstva hypoték, pričom sa tým ohrozuje stabilita finančného sektora, dokonca má vplyv aj na ekonomiku celej republiky. NBS v dôsledku toho prijala opatrenia, ktoré znižujú riziko zo straty pri úveroch, najmä pri očakávanej finančnej kríze. Zhoršenie ekonomickej situácie sa odzrkadľuje taktiež na zníženom poskytovaní úverov podnikateľskej sfére, čo má za následok zníženie investičných aktivít. Tieto hrozby a riziká chápeme ako nevýhody Slovenského bankového sektora.

Napriek tomu, že za rok 2019 došlo k navýšeniu ziskov bánk o 0,5 %, môžeme hovoriť o opačnom nastupujúcom trende vývoja ziskovosti bánk, keďže sa v roku 2020 zisky bánk znížili v dôsledku zvýšeného bankového odvodu a taktiež úrokových sadzieb na rekordne nízkych úrovniach. V roku 2021 sa bankový odvod však zrušil úplne, čo výraznou mierou zvýši zisk bánk, no vzhľadom na pretrvávajúcu krízu spojenú s pandémiou koronavírusu nevieme presne odhadovať vývoj zisku v bankách. Od roku 2021 je teda bankový trh na Slovensku atraktívnejší vďaka tomu, že bol bankový odvod úplne zrušený.

V roku 2019 bol za mesiac september podľa NBS zaznamenaný medziročný prepád výkonnosti kapitálu, ktorý klesol z pôvodných 9,3 % na úroveň 8 %. Tento prepád bol spôsobený hlavne poklesom úrokových marží. V rebríčku krajín strednej a východnej Európy zaznamenal ukazovateľ ziskovosti prepád na predposledné miesto. Zároveň sa zvýšila citlivosť ziskovosti na ekonomické výkyvy. V prípade ekonomickej krízy a s ňou spojeným poklesom ziskovosti bánk, by mohli spolu s vyšším rizikom neschopnosti klientov bánk splácať úvery na bývanie spôsobiť pokles kapitálovej primeranosti. Kapitálová primeranosť je problémom na Slovenskom bankovom trhu, keďže nás dostal pokles úrokových marží na predposledné miesto rebríčku ziskovosti krajín strednej a východnej Európy.

Znížená ziskovosť bánk môže spôsobiť zníženie atraktivity slovenského bankového trhu pre ich materské banky, čo môže spôsobiť odchod niektorých bánk z trhu (zníženie konkurencie), alebo to môže viesť ku zlučovaniu niektorých menších bánk.

Prvým prípadom predaja slovenskej pobočky, ktorý sa v súčasnosti vyskytol je práve prípad nami analyzovanej OTP Banky Slovensko. Od čias finančnej krízy sa tejto banke podarilo vykázať zisk iba 4 krát a jej finančné výsledky za posledné roky nedosahovali požadované ciele. Od roku 2016 generovala OTP Banka Slovensko stratu, ktorá v roku 2020 predstavovala niečo okolo 20 mil. €. Vo februári 2020 sa vedenie materskej banky OTP Bank

Plc dohodlo na predaji dcérskej OTP Banky Slovensko s belgickou KBC Bank (materská spoločnosť ČSOB banky), pričom pri OTP Banka Slovensko bude pôsobiť pod svojou značkou až dovtedy, kým sa získajú všetky povolenia a fúzia ČSOB banky a OTP Banky Slovensko bude ukončená. Toto uvádzame ako príklad nevýhody, keďže napríklad v čase dlhotrvajúcej krízy majú malé banky tendenciu odchádzať zo slovenského bankového trhu.

V roku 2020 čelí bankový sektor na Slovensku ďalšiemu veľkému problému, ktorý predstavuje šíriaca sa pandémia nového koronavírusu. Prvé vplyvy na ziskovosť bánk sme zaznamenali hneď opatreniach vlády, keď kvôli karanténym obmedzeniam muselo byť zavretých mnoho pobočiek bánk. Spolu s opatrnosťou klientov bánk, veľkou neistotou do budúcnosti, ale aj stratou príjmu klientov dopad na poskytovanie hypoték. Banky poskytovali v tomto roku svoje služby elektronicky, no napríklad vybavenie hypotéky si vyžaduje osobný kontakt, a mnohé banky na slovenskom trhu taktiež zaznamenali nižší záujem o úvery na bývanie, čo malo veľký dopad na zisky bánk. Na Slovensku boli podľa nášho názoru veľmi prísne opatrenia, čo negatívne ovplyvňuje zisky bánk a aj napríklad vstup novej banky na Slovenský bankový trh.

Negatívne vplyvy koronavírusu a krízy s ním spojenou účinne zmierňujú vládou prijaté podporné opatrenia (najmä program podpory Prvá pomoc, resp. Prvá Pomoc +). Bez týchto opatrení by boli ekonomické dôsledky koronakrízy ešte výraznejšie. Možnosť odkladu splátok je taktiež veľmi dôležitá v tomto období, keďže vďaka využitiu odkladu splátok mnohé podniky aj domácnosti získali dodatočný čas na riešenie dočasne zhoršenej finančnej situácie. O odklad splátok môžu obyvatelia Slovenska žiadať až do konca obdobia pandémie.

Pandémia sa výraznou mierou podpísala pod znížený zisk bán, keďže čistý zisk bankového sektora k septembru 2020 sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom prepadol viac ako o tretinu. V prvom polroku 2020 bol prepad zisku dokonca 3. najprudší v Európskej únii, pričom bol hlavným faktorom prepadu zisku nárast tvorby opravných položiek. Miera tvorby opravných položiek dokonca dosiahla úroveň z roku 2009, kedy bola posledná veľká finančná a hospodárska kríza. Viaceré banky vytvárali opravné položky najmä s ohľadom na ich budúci očakávaný nárast. Z pohľadu finančnej stability je to veľmi dobrá správa, keďže banky už prostredníctvom doterajšej tvorby opravných položiek pokryli takmer 1/3 strát očakávaných v súvislosti s pandemiou, čím zmiernili budúci vplyv krízy po ukončení odkladov splátok.

Ďalší vývoj bude záležať najmä od dĺžky pandémie a rozsahu obmedzení, ktoré negatívne ovplyvňujú ekonomiku Slovenska, ako aj celého sveta.

Zoznam použitej literatúry

Knižné publikácie:

- [1] BABOUČEK, I. a kol. : Bankovní regulace a dohled. Praha: Bankovní institut vysoká škola, a.s., 2005. 176s. ISBN 80-7265-071-8.
- [2] BELÁS J. a kol., 2008. Komerčné banky, teória, riadenie, obchody. 1. vyd. Žilina : Georg, 2008, 212 s. ISBN 978-80-969161-8-4.
- [3] BELÁS J. a kol. :Management komerčných bánk, bankových obchodov a operácií. 1. vyd. Žilina: Georg, 2010. 471s. ISBN 978-80-89401-18-5.
- [4] BEŠINOVÁ, Z. a kol.: Banky a vplyv celosvetovej finančnej krízy. INTERPOLIS'11 : Zborník príspevkov z VIII. vedeckej konferencie doktorantov a mladých vedeckých pracovníkov s medzinárodnou účasťou v Banskej Bystrici. Banská Bystrica : Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB. 2011. 420s. ISBN 978-80-557-0337-4.
- [5] HORVÁTOVÁ E. :Bankovníctvo. Bratislava: SÚVAHA, 2000. 269s. ISBN 80-88727-42-1.
- [6] KAŠPAROVSKÁ, V. A kol. : Řízení obchodních bank. Praha: Linde, 2006. 339s. ISBN 80-7179-381-7.
- [7] KUDZBEL, M. : Bankovníctvo. 1. vyd. Bratislava: MARADA, 2000. 126s. ISBN 80-968458-0-2
- [8] MAJERČÁKOVÁ D. : Peniaze a bankovníctvo. Wolters Kluwer, 2018. 192s. ISBN 978-80-7552-973-2.
- [9] MEDVEĎ J., TKÁČ M. a kol. :Banky, história, teória a prax. Bratislava: Sprint2, 2013. 650s. ISBN 978-80-89393-84-8.
- [10] SCHWARZOVÁ M. :Účtovníctvo bánk. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2009. 270s. ISBN 978-80-8078-288-7
- [11] ŠUPIN, M.: Vplyv finančnej krízy a zavedenie eura v Slovenskej republike na marketing, obchod a investície v SR. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie MARKETING A OBCHOD 2018, Zavedenie eura v Slovenskej republike a svetová finančná kríza. Zvolen: EDUCA - MaO a Katedra marketingu, obchodu a svetového lesníctva. (2018). 302s. ISBN 978-80-8093-069-1.
- [12] TKÁČOVÁ D., BELÁS J., HORVÁTOVÁ E., CHOVANCOVÁ B., MALACKÁ V.: Finančné trhy a bankovníctvo. Žilina: GEORG, 2009. 312s. ISBN 978-80-755-2528-4.
- [13] TKÁČOVÁ D. : Mimobilančné operácie komerčných bánk a riziká s nimi spojené. Národohospodárska fakulta Ekonomickej univerzity v Bratislave, FINANCIÉ A RIZIKO, Zborník príspevkov z XIV. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie, Bratislava: EKONÓM, 2012. 559s. ISBN 978-80-225-3515-1
- [14] ZIMKOVÁ, E.: Bankovníctvo. Banská Bystrica, EKF UMN. 2009. 283s. ISBN 978-80-8083-801-0.

Internetové zdroje:

- [1] BENKO, J.: Vývoj sadzieb dane z príjmov. (2016). PODNIKAJTE.SK. Dostupné na: <<https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/vyvoj-sadzieb-dane-z-prijmov>>
- [2] ČNB, Databáza ARAD – systém časových řad. Základní ukazatele o finančním trhu. Dostupné na: <https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_SESTAVY?p_strid=BAE&p_sestuid=&p_lang=CS>
- [3] ĎURANA, R.: Banky dvíhají ceny. Důvodem je aj Ficov balíček (TASR). (2012). INESS.SK. Dostupné na: <<https://iness.sk/sk/stranka/7396-Banky-dvihaju-ceny-Dovodom-je-aj-Ficov-balicek-TASR>>
- [4] ENRIA, A.: European banks in the post-COVID-19 world. Morgan Stanley Virtual European Financials Conference. Frankfurt am Main. 2021. Dostupné na: <<https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/speeches/date/2021/html/ssm.sp210316~55c3332593.en.html>>
- [5] FORIŠKOVÁ D. : Základy komerčního bankovníctví. 107s. Dostupné na: <<https://projekty.osu.cz/pvsos/doc/bankovnictvi.pdf>>
- [6] Inštitút finančnej politiky.: Bankový sektor na Slovensku vs. finančná a hospodárska kríza. 2009. Dostupné na: <<https://www.euroekonom.sk/download2/ekonomika-sr/Bankovy-sektor-na-Slovensku-vs-financna-a-hospodarska-kriza.pdf>>
- [7] KALMAN, J.: Hlavné riziká a trendy z pohľadu stability slovenského finančného sektora. (2019). NBS, BIATEC, Odborný bankový časopis. Bratislava: Národná banka Slovenska, ročník 27, 6/2019. 6s. Dostupné na: <http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2019/06-2019/02_biatec2019_06Dec_Kalman.pdf>
- [8] KOLLÁROVÁ, Z.: Bankový odvod nakoniec môže zaplatiť spotrebiteľ. (2016). TREND.SK. Dostupné na: <<https://www.trend.sk/financie/bankovy-odvod-nakoniec-moze-zaplatit-spotrebitel>>
- [9] KOREŇ, M.: Európska centrálna banka dala za pravdu bankárom: Zvýšenie bankového odvodu ohrozuje finančnú stabilitu. (2019). EURACTIV.SK. Dostupné na: <<https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/news/europska-centralna-banka-dala-za-pravdu-bankarom-zvysenie-bankoveho-odvodu-ohrozuje-financnu-stabilitu/>>
- [10] KUKLIŠOVÁ, R. : Národná banka Slovenska a jej legislatívna činnosť. NBS, BIATEC, Odborný bankový časopis. Bratislava: Národná banka Slovenska, ročník 9, 2/2001. 2s. Získané 4.2. 2021. Dostupné na: <http://www.nbs.sk/_img/Documents/BIATEC/legsl.pdf>
- [11] KUŠNÍROVÁ, J., RABATINOVÁ, M.: Vybrané aspekty zdaňovania bankového sektora. Vedecký časopis FINANČNÉ TRHY 3/2015. 10s. Bratislava, Derivat (2015). ISSN 1336-5711. Dostupné na: <http://www.derivat.sk/files/2015_financne_trhy/2015_3_sept_FT_Kusnirova_Rabatinova.pdf>

- [12] Makroekonomická databáza. (2021). Dostupné na: <<https://www.nbs.sk/sk/menova-politika/makroekonomicka-databaza/makroekonomicke-ukazovatele-graf>>
- [13] Ministerstvo financií SR.: Bankový odvod sa zdvojnásobí. (2019). Dostupné na: <<https://www.mfsr.sk/sk/media/tlacove-spravy/bankovy-odvod-zdvojnasi.html>>
- [14] NBS. Analytický komentár č.63.: Vyhodnotenie prínosov eura po 10 rokoch. (2018). Dostupné na: <http://www.nbs.sk/_img/Documents/_komentare/AnalytickeKomentare/2018/AK63_Dopady_eura_v_SK-2018-63.pdf>
- [15] NBS. Analýza slovenského finančného sektora za rok 2009. (2010). Dostupné na: <https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Dohlad/ORM/Analyzy/2009-2.PDF>
- [16] NBS, Banky a pobočky zahraničných bánk (2021). Dostupné na: <https://subjekty.nbs.sk/?aa=select_categ&bb=4&cc=&qq=>>
- [17] NBS, Štatistické údaje peňažných finančných inštitúcií (2021). Dostupné na: <<https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/financne-institucie/banky/statisticke-udaje-penaznych-financnych-institucii#BIL2-12>>
- [18] NBS. Úrokové sadzby ECB. (2021). Dostupné na: <<https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/financne-trhy/urokove-sadzby/urokove-sadzby-ecb?fbclid=IwAR3bnBjY7V--2h684YfZrmPxsW5FCVG3bCYTaypkZseNrb2DlN221LHkf58>>
- [19] NBS.: Vybrané ekonomické a menové ukazovatele SR. 2020. Dostupné na: <https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/OstatnePublik/ukazovatele.pdf>
- [20] NR SR.: Vládny návrh zákona o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií a o doplnení niektorých zákonov – dôvodová správa. Dostupné na: <<https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=428688>>
- [21] NR SR.: Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 384/2011 Z. z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií a o doplnení niektorých zákonov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov – dôvodová správa. Dostupné na: <<https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=366817>>
- [22] OTP Banka Slovensko, O banke. (2021). Dostupné na: <<https://www.otpbanka.sk/historia>>
- [23] OTP Banka Slovensko, Výročné správy (2021). Dostupné na: <<https://www.otpbanka.sk/vyroczne-spravy>>
- [24] POISTENIE.SK.: Poslanci schválili zvýšenie bankového odvodu. (2012). Dostupné na: <<https://www.poistenie.sk/poslanci-schvalili-zvysenie-bankoveho-odvodu>>
- [25] POSPÍŠIL R., HOBZA V., PUCHINGER Z. : Finance a bankovníctví. 78s. Dostupné na: <http://oldwww.upol.cz/fileadmin/user_upload/knihovna/Skripta_FF/finance_a_bankovnictvi.pdf>
- [26] Poštová banka, O nás (2021). Dostupné na: <<https://www.postovabanka.sk/o-nas/>>

- [27] Poštová banka, Výročné správy (2021). Dostupné na:
<<https://www.postovabanka.sk/vyrocne-spravy/>>
- [28] Register účtovných závierok, IFRS účtovná závierka OTP Banka Slovensko, a.s. (2020). Dostupné na: <<https://registeruz.sk/cruz-public/domain/financialreport/show/7597346>>
- [29] SITA.: Od októbra sa sprísňujú podmienky v oblasti poskytovania úverov. (2018). BANKY.SK. Dostupné na: <<https://banky.sk/od-oktobra-sa-sprisnuju-podmienky-v-oblasti-poskytovania-uverov/>>
- [30] ŠUSTER, M. : Vplyv zavedenia eura na slovenské hospodárstvo. NBS, BIATEC, Odborný bankový časopis. Bratislava: Národná banka Slovenska, ročník 14, 6/2006. 32s. Dostupné na:
<http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2006/BIATEC_6_2006.pdf>
- [31] TASR.: Bankový odvod sa zruší, plénum schválilo návrh zákona z dielne Ministerstva financií. (2020). TREND.SK. Dostupné na: <<https://www.trend.sk/spravy/bankovy-odvod-zrusi-plenum-schvalilo-navrh-zakona-dielne-ministerstva-financii>>
- [32] TASR.: Nulové sadzby ECB znížia ceny úverov. (2016). SME.SK. Dostupné na:
<<https://ekonomika.sme.sk/c/20115157/nulove-sadzby-ecb-znizia-ceny-uverov.html>>
- [33] TASR.: Zvýšenie bankového odvodu zasiahne ziskovosť celého sektora, upozorňuje NBS. (2019). FINWEB.SK. Dostupné na: <<https://finweb.hnonline.sk/ekonomika/2036309-zvysenie-bankoveho-odvodu-zasiahne-ziskovost-celeho-sektora-upozornuje-nbs>>
- [34] TITZE, M.: Menová politika záporných úrokových sadzieb v eurozóne a Japonsku. 3s. (2016). Dostupné na:
<https://www.researchgate.net/publication/312099465_Menova_politika_zapornych_urokovych_sadzieb_v_eurozone_a_Japonsku>
- [35] VÚB, Profil banky (2021). Dostupné na: <https://www.vub.sk/o-banke/profil-banky/#tab_4>
- [36] VÚB, Výročné správy (2021). Dostupné na: <https://www.vub.sk/vyrocne-spravy/#tab_1>
- [37] WILLIS J. B. : Functions of the Commercial Banking System. Získané 20.1.2021, Dostupné na: <<https://www.degruyter.com/document/doi/10.7312/will93520-005/html>>

Zákony :

- [1] Zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- [2] Zákon č.513/1991 Zb. Obchodný zákonník
- [3] Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov.
- [4] Zákon č. 384/2011 Z.z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií a o doplnení niektorých zákonov. (znenie platné do 31.8.2012)

[5] Zákon č. 384/2011 Z.z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií a o doplnení niektorých zákonov. (znenie platné do 28.4.2015)